

“Lobs ar lobu sazatika”

Uzticīgi Viļakai. Laika apstākļi neatbaidīja skatītājus, turklāt, sākoties koncertam, klātesošajiem uzsmaidīja arī saulīte.

“Visam cauri iet”. Uztājas Briežuciema Tautas nama vidējās paaudzes deju kolektīvs “Pāris” Diānas Astreiko vadībā.

Edgars Gabranovs

Aizvadītajā sestdienā vairāk nekā 200 dalībnieki no četriem novadiem lēma, ka laika apstākļi, kas nepārtraukti mainījās, nebūs šķērslis, lai pieskandinātu Viļaku. “Tradicionālais skanošās sestdienas pasākums “Lobs ar lobu sazatika” dejotājus pulcināja kopā jau 39. reizi,” priecājās Viļakas Kultūras nama direktors Zintis Dvinskis.

Jāsecina, ka tik vērienīgs pasākums, kaut arī bijušas ne mazāk nozīmīgas aktivitātes, noritēja Zinta Dvinska kā jaunā direktora vadībā. 23.aprīļa Balvu novada domes sēdē deputāti vienbalsīgi lēma par viņa iecelšanu Viļakas Kultūras nama direktora amatā, sākot ar 1.maiju. Būdams medņevietis, viņš uzsver, ka Viļaka vienmēr ir bijusi sirdij mīla: “Jaunam cilvēkam ieņemt šādu amatu ir liels gandarijums un, protams, atbildība. Manuprāt, dejotājus laika apstākļi neietekmē – mēs varam dejot saulē, kā arī lietus laikā. Dejošanas prieks nekad neiznīks.” Viņam piekrit jauniešu deju kolektīva “Žiks” vadītāja Andra Sprūža no Ludzas novada: “Redzot jūspuses afišas, spriedām, ka varētu atbraukt pirmo reizi ciemos. Zinta ielūgums nāca laikā, lai kolektīvi varētu sadraudzēties.” Viņa uzskata, ka galvenais – nezaudēt dzīves spar. Mūspuses deju kolektīvu vadītājs Agris Veismanis zināja teikt, ka sākotnēji bija paredzēti Balvu novada deju kolektīvu svētki: “Valkā šodien notiek pasākums bērniem, tāpat ir

Foto - E.Gabranovs

Kopā ar skolotāju. Viļakas Kultūras nama bērnu dziesmu un deju kolektīvs “Podziņas” Elitas Loginas vadībā demonstrēja trīs dejas, tostarp “Būšu liels”.

izlaidumi, tāpēc aicinājām ciemos arī kaimiņnovadu pašdarbniekus.” Lūgts atklāt, kāda ir deļotprieka recepte, Agris smaidot pavēstīja: “Mūžu dzīvo, mūžu deļo!” Viņš it visiem līdz mūža galam vēl kustināt kājas un turēt augumu.

Rankas Kultūras nama tautas deļu kopas “Ranka” vadītāja Santa Ansberga atklāja, ka Viļakā izbauda vasaru: “Mēs esam atraktīvs kolektīvs, kurš vēlas iepazīt citus novadus un rast jaunus draugus. Vasaras *odziņa* ir deļošana jebkādos laika apstākļos. Katram, kāpēc viņš deļo, ir savs pamatojums, sava argumentācija. Rankā tas varētu būt tāds, ka mēs esam mazliet spītīgi, pierādot, ka arī mazi pagasti var daudz ko darīt un parādīt. Mēs izceļamies ar īpašu humoru, līdz ar to galvenā recepte ir visu darīt ar prieku. Darīt arī sev un parādīt, ka lauki VAR! Deļotājiem noder gan pātaga, gan burkāns – kā kuru reizi. Pārsvarā pieprasītāks ir burkāniņš. Galvenais ir neapstāties, neskatoties ne uz kādām grūtībām.”

Izrādās, ka burkānus nesmādē arī dziedātājas. Viļakas Kultūras nama sieviešu vokālā ansambļa “Cansone” vadītāja Ilona Bukša neslēpa, ka pirms pasākuma baudījušas melleņu siera kūku: “Sajūtas ir pacilājošas. Vai dziedātāji un deļotāji savstarpēji konkurē? Protams, nē. Mēs pašas centisimies piedancot vismaz ar rokām. Lai labi skan, lai raits deļas solis!” Pasākuma laikā klātesošie ne tikai baudīja skaistu balsu un ritmisku deļu soļu sniegumu, bet arī uzzināja vēsturiskus faktus. Piemēram, ka Viļakas estrāde dzīvo ne tikai cilvēku atmiņās, bet arī cilvēku stāstos un sirdīs.

Īsziņas

Nākamajā Podugunī

- **“Startē droši!”**
Nometne ar pievienoto vērtību
- **Idejas pīrāgiem un kūkām**
Garšīgais rabarberu laiks

Donoru diena Balvos

11.jūnijā Valsts asinsdonoru centrs organizē izbraukumu uz Balviem, aicinot iedzīvotājus no plkst. 9.00 līdz 13.00 ziedot asinis Balvu Kultūras un atpūtas centra Ziemeļu zālē. Lai ziedotu asinis, līdzī ņem derīgu pasi, eID karti vai jebkuru citu personu apliecinošu dokumentu, kas satur šādu informāciju: personas kodu, vārdu, uzvārdu, foto un bankas konta numuru.

Jārēķinās ar septiņiem luksoforiem

Valsts autoceļu tīklā pieaug būvdarbu apjoms, tie notiek jau 60 posmos. Uz valsts galvenajiem autoceļiem darbi norit 10 vietās, tikpat būvdarbu posmu ir uz reģionālajiem autoceļiem, uz vietējiem – 26. Ceļa Posmā no Litenes līdz Balviem jārēķinās ar septiņu luksoforu posmiem, ātruma ierobežojums – 50 km/h, paredzamais šķērsošanas

laiks – 55 minūtes.

Pieaudzis pieprasījums

VAS “Latvijas Pasts”, kas pārvalda plašāko pakomātu tīklu valstī, novērojis strauju pakalpojuma izaugsmi un būtisku paversienu iedzīvotāju paradumos. Pieprasījums pēc pasta pakomātiem Balvu novadā 2026.gada pirmajā ceturksnī ir pieaudzis par 192 %, salīdzinot ar attiecīgo laika posmu pērn.

Lauku labumu tirdziņš Balvos

13.jūnijā laukumā pie Balvu Kultūras un atpūtas centra notiks tradicionālais lauku labumu jeb zaļais tirdziņš, kurā varēs iegādāties dažādus lauku labumus, mājražotāju gardumus, stādus, amatniecības izstrādājumus un mākslinieku darbus.

Vārds žurnālistam

Sanita Karavoičika

“Ja man būs brīva diena, es to pavadīšu tieši Latgalē. Aicinu to darīt arī pārējos,” izskanējis jaunā Ministru prezidenta Andra Kulberga aicinājums, mēģinot glābt apdraudēto vasaras tūrisma sezonu Latgalē. Maija mēnesī vairākkārtējais dronu apdraudējums iecirtis pamatīgu robu uzņēmēju, tūrisma pakalpojumu sniedzēju maciņos. Cilvēki atsaka viesu māju rezervācijas, ekskursijas un gaidīto ciemošanos mūsupusē atliek uz citu – nezināmu laiku. Pamatojums vienkāršs – pie jums tur, Latgalē, nav droši. Valstsvīri, saņemot Latgales Tūrisma asociācijas atklātu vēstuli, sarosījušies – sola apdraudētajā reģionā rīkot izbraukuma Ministru kabineta sēdi un aicina doties atpūsties nekur citur, kā uz Latgali. Tikmēr uzņēmēji un tie, kuri ikdienā dzīvo pēdējā laikā visapdraudētākajā teritorijā, redzot šo rosību, neticīgi groza galvas un secina, – atbrauks, parunās un aizbrauks. Viss, kā parasti. Viņi prāto, ka skaisto runu vietā vienreiz varēja sekot arī reāla rīcība. Padomājiet, kāds atbalsts būtu, ja viss Ministru kabinets ar ģimenēm brīvdienas pavadītu Latgalē. Lūk, tas būtu nepārprotams žests – mēs esam ar jums, mēs jūs saprotam! Bet, kamēr aicinājums darboties sāksies ar vārdiem ‘ja man būs...’, droši vien nekas nemainīsies. Vienīgi jautājums – priekš kam šis teātris?

Latvijā

Latvijas gaisa telpā notriec donu. Pirmdienas rītā pulksten 9.18 bija izsludināts dzeltenais apdraudējums Balvu un Alūksnes novados, no pulksten 9.42 Rēzeknes un Ludzas novados – oranžais brīdinājums. Kā ziņo NBS, NATO Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misijas iznīcinātāji no Francijas notriekuši Krievijas elektromagnētiskās karadarbības rezultātā Latvijā ielidojušo ārvalstu bezpilota lidaparātu. Drona notriekšana notikusi pirmo reizi, kopš Latvijas gaisa telpā tiek fiksēti no ārzemēm ielidojuši droni.

Sākušās lielākās militārās mācības Baltijas jūras reģionā. Latvijā sākušās lielākās un stratēģiski nozīmīgākās militārās mācības Baltijas jūras reģionā “Baltops 26”. Pēc NBS paustā, šīs ir lielākās un stratēģiski nozīmīgākās militārās mācības Baltijas jūras reģionā, sniedzot iespēju NATO valstu sabiedrotajiem stiprināt kaujas gatavību, sadarbību un atturēšanas spējas, kas ir būtiskas jūras drošības saglabāšanai. Mācību mērķis ir demonstrēt Eiropas valstu un ASV gatavību nodrošināt Baltijas jūras reģiona aizsardzību, vienlaikus stiprinot sabiedroto bruņoto spēku sadarbību un savietojamību visu spēku veidu spējās – jūrā, gaisā, sauszemē, kibertelpā un kosmosā. Plānots, ka mācību laikā Nacionālo bruņoto spēku karavīri sadarbībā ar ASV karavīriem militārajā bāzē “Liepāja” un militārajā bāzē “Mežaine” izbūvēs koka karkasa ēku infrastruktūru dažādu mācību uzdevumu izpildei, kā arī pilnveidos savstarpējo operāciju plānošanu un izpildi, mainot atrašanās vietas. Kopumā mācībās “Baltops 26” piedalīsies 15 valstis – Beļģija, Dānija, Igaunija, Somija, Francija, Grieķija, Itālija, Latvija, Lietuva, Nīderlande, Polija, Turcija, Vācija, Lielbritānija un ASV.

Latvijas 3x3 basketbolisti emocionālā finālā vēsturiski kļūst par Pasaules kausa ieguvējiem. Latvijas 3x3 basketbola izlase, kuras sastāvā ir Nauris Miezis, Kārlis Lasmanis, Francis Lācis un Zigmārs Raimo, svētdienas vakarā Varšavā pirmo reizi vēsturē kļuvuši par pasaules čempioniem. Latvijas vīriešu izlase pasaules meistarsacīkstēs spēlēja sesto reizi pēc kārtas, 2019. gadā izcīnot sudraba un 2023. gadā – bronzas medaļas.

Atklāj septiņus C hepatīta gadījumus. Noslēdzoties HIV un C hepatīta bezmaksas testēšanas nedēļai Rīgas Austrumu kliniskajā universitātes slimnīcā (RAKUS), septiņiem cilvēkiem konstatētas C hepatīta antivielas, savukārt neviens jauns HIV infekcijas gadījums nav atklāts. Kopumā piecu dienu laikā veikts 231 tests, un mediķi atgādina, ka abas infekcijas ilgstoši var noritēt bez jebkādiem simptomiem, tādēļ regulāra pārbaude ir būtiska savlaicīgai diagnostikai. Slimību profilakses un kontroles centra dati liecina, ka pēdējos gados jaunatklāto HIV gadījumu skaits Latvijā samazinās – 2022. gadā tika reģistrēti 229 jaunatklāti HIV gadījumi, bet 2024. gadā – 180 gadījumi. Vienlaikus C hepatīta pacientu vidū pieaug HIV koinfekcijas īpatsvars – no 3,7% 2022. gadā līdz 5% 2024. gadā.

/No portāliem www.leta.lv, www.delfi.lv, www.apollo.lv/

Notikums

Labāko ģimenes ārstu vidū – arī mūsējās!

Maija nogalē noslēgusies ikgadējā akcija “Meklējam labu ģimenes ārstu”, kurā šogad jau četrpadsmito reizi svinīgā ceremonijā tika godināti akcijas “Meklējam labu ģimenes ārstu” laureāti – labākie ģimenes ārsti un ģimenes ārstu māsas. Prieks un lepnums, ka viņu vidū nominācijas ieguvušas arī divas ģimenes ārstes no Balvu novada – LĪGA KOZLOVSKA un SABĪNE FELDMANE.

Iedzīvotāju iemīļoto akciju “Meklējam labu ģimenes ārstu” rīko izdevniecības “Dienas žurnāli” izdevums “Veselība” sadarbībā ar Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociāciju un “Veselības centru 4”. Akcijas laikā Latvijas iedzīvotāji tika aicināti balsot un iesūtīt vēstules, atklāt savus pieredzes stāstus par ģimenes ārstiem, kuri savu darbu dara profesionāli, ir iejūtīgi un atsaucīgi, tika aicināts balsot arī par ģimenes ārstu māšām, tā uzsverot māsu nozīmīgo ieguldījumu un atbalstu ģimenes ārstiem. Akcija norisinājās no šī gada marta līdz aprīlim, nobalsot par savu ģimenes ārstu un/vai ģimenes ārsta māsu bija iespējams, aizpildot žurnāla “Veselība” elektronisko anketu vai sūtot vēstules uz žurnāla “Veselība” redakciju.

27.maijā Melngalvju namā laureātus sveica akcijas organizatori un sadarbības partneri, īpaši izceļot katra sasniegumus. Nominācijā “Profesionālis” balvu saņēma ģimenes ārste Līga Kozlovskā no Balviem, kura tālajā 1992. gadā bija ne vien pirmā ģimenes ārste Latgalē, bet vēl pavisam nesen (pirms dažiem gadiem) arī Sabīnes Feldmanes rezidentūras programmas vadītāja. Pasniedzot balvu, Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācijas vadītājs Ainis Dzalbs norādīja: “Viņa ir viena no pirmajām ģimenes ārstēm Latvijā, kas ieguvusi sertifikātu ģimenes medicīnā un 1998. gadā atvērusi savu praksi ģimenes medicīnā. Viņa ir līdere gan profesionālajā, gan sabiedriskajā dzīvē un aktivitātēs. 2001.gadā bija līdzdibinātāja Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācijai, un kopš 2017.gada ir RSU Rezidentūras programmas vadītāja, aizrautīga un entuziasma pilna, iedvesmojoša kolēģe.” Savukārt nominācijā “Mans mīļais ģimenes ārsts” tika sumināta daktere Sabīne Feldmane no Viļakas, kura 2024. gada nogalē uzsāka strādāt Viļakā un isā laikā ar profesionālu attieksmi, iejūtību un atsaucību ir pratusi iemantot pacientu uzticību. Kāda no pacientēm Balvu novadā Sabīni Feldmani raksturo šādi: “Ļoti profesionāla, iejūtīga un atsaucīga ārste. Viņa vienmēr rūpīgi uzklausa un spēj skaidri atbildēt uz visiem jautājumiem.” Jāpiebilst, ka Sabīne Feldmane saņēma atzinību arī no Saeimas Veselības apakškomisijas vadītājas, Rīgas Stradiņa universitātes rezidentūras programmas vadītājas, ģimenes ārstes Līgas Kozlovskas, kura uzsvēra dakteres ieguldījumu ne tikai pacientu aprūpē, bet arī ģimenes medicīnas pētniecībā un zinātnē.

“Šis augstais novērtējums man ir liels pagodinājums un atzinība visai manai komandai par darbu, ko mēs savu pacientu labā darām ik dienu. Paldies kolēģiem par parādīto godu! Taču

Foto - no personīgā arhīva

Saņem apbalvojumus. Vēl pavisam nesen (pirms dažiem gadiem) Līga Kozlovskā bija Sabīnes Feldmanes rezidentūras programmas vadītāja, bet nu viņas abas saņēmušas atzinību par profesionālu darbu ikdienā.

vēl lielāks prieks man ir par Sabīni, kura, būdama Rīgas meitene, atradusi sev vietu mūsupusē – Latgalē – un varējusi iemantot tādu pacientu uzticību, kas viņai sniegusi šo augsto nomināciju,” teica daktere Līga Kozlovskā.

Savukārt ģimenes ārste Sabīne Feldmane atzina, ka saņemt šo apbalvojumu viņai bija liels pagodinājums un lepnums, tas ir ļoti liels sasniegums, īpaši strādājot salīdzinoši neilgu laiku. “Reizēm liekas, ka vajag vairāk, labāk, vai daru pietiekami? Bet laikam jau šis apbalvojums ir sava veida atbilde, ka viss tiek darīts pareizi. Emociju bija ļoti daudz. Pirmkārt, jau liels satraukums, pēc tam prieks un gandarījums. Savā ziņā varētu teikt, ka tas tomēr bija pārsteigums un arī prieks, ka pacienti spēj novērtēt manu darbu, jo es tiešām visu daru no sirds un tik daudz, cik vien savās iespēju robežās varu. Ne vienmēr viss izdodas un paliek rūgta pēcgarša, bet jāsaprot, ka nevar jau vienmēr viss būt nevainojami. Otrkārt, saviem pacientiem gribētu pateikt lielu paldies par to, ka esmu novērtēta un atbalstīta, paldies par uzticību, uzticot man rūpes par savu veselību, jo tas jau laikam ir visdārgākais, kas mums ir,” teic S.Feldmane.

Izstādes atklāšana

Kas notiek, kad bibliotekāra darba diena ir galā?

Irēna Tušinska

Balvu Centrālajā bibliotēkā (BCB) 4.jūnijā atklāja izstādi “Citāds bibliotekārs”, kurā apskatei izlikti BCB darbinieku un viņu ģimenes locekļu radošie darbi. Pārliecināties, ka bibliotekāri prot daudz vairāk, nekā izsniegt grāmatas, apmeklējot izstādi, varēs līdz pat augusta beigām.

“Kas notiek, kad bibliotekāra darba diena ir galā un bibliotēkas durvis ir aizvērtas? Šodien mums ir unikāla iespēja to uzzināt, jo atklājam izstādi ar ļoti trāpīgu nosaukumu “Citāds bibliotekārs”. Tā ir mūsu darbinieku un viņu ģimenes locekļu radošo darbu izstāde, kas parāda, cik daudzpusīgi, talantīgi un radoši ir cilvēki mums līdzās,” pasākumā teica BCB speciāliste sabiedrisko attiecību un radošajā jomā Viktorija Terentjeva.

Arī BCB direktore Ruta Suseja, paužot prieku, ka var strādāt ar tik brīnišķīgu un radošu komandu, aicināja klātesošos ielūkoties, ko tad bibliotekāri dara ārpus sava darba laika: “Šodien paveram priekškaru mūsu hobijiem. Ir svarīgi dalīties ar to, cik varam būt daudzpusīgi, radoši un zinoši. Droši vien

Foto - I.Tušinska

Daži no darbu autoriem. Izstādes atklāšanā savus darbus prezentēja to autori.

dažas no idejām radušās, izlasot kādu grāmatu vai žurnālu. Kāds varbūt jāvies brīvam fantāzijas lidojumam vai arī vienkārši ir labs vērotājs un saredz skaisto sev apkārt.”

*Turpinājums 3.lpp.

*Sākums 2.lpp.

Izstādes atklāšana

Kas notiek, kad bibliotekāra darba diena ir galā?

Bibliotēkas darbinieki un viņu ģimenes izstādē “Citāds bibliotekārs” demonstrē visdažādākās radošās izpausmes. Te skatāmas gleznas un izšuvumi, adījumi, darinājumi no koka, fotogrāfijas, rotaslietas un pat citātu krājumi. Aiz katra darba slēpjas kāds stāsts, un tos izstādes skatītājiem atklāja paši darbu radītāji. Savus iedvesmas avotus atklāja R.Suseja, Vita Romanovska, Zaiga Lāpāne, Iluta Jaunzeikare, Viktorija Terentjeva un Lauris Baranovskis. Izstādē skatāmi arī vairāki bibliotēkas darbinieku bērnu radošie darbi.

Foto - I.Tušinska

Izšuj dēlu portretus. Zaiga Lāpāne pārsteidza ar bagātīgu un daudzveidīgu rokdarbu klāstu. Piemēram, šie krustdūrienā izšūtie abu dēlu portreti prasīja ne tikai lielu laika patēriņu, bet arī filigrānu precizitāti. “Izšuvumi tapuši pēc fotogrāfijas, izmantojot speciālu datorprogrammu, kas foto pārveido krustdūrienu tehniskajā shēmā, ko izprintēju uz 12 A4 formāta lapām,” paskaidroja darbu autore.

Foto - I.Tušinska

Saka paldies kolēģēm. Bibliogrāfe, kura šobrīd atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, Sarmīte Supe (no labās) pateicībā par jauko izstādi dāvāja katrai kolēģei smaržīgu sveci zināšanu simbola – pūcītes – formā.

Foto - I.Tušinska

Nekas neiet zudībā. Vita Romanovska pielietojumu atrod jebkuriem dabas materiāliem. Piemēram, no ceļojumiem atvestie gliemežvāki un pie jūras atrastie koka zari pārtapuši par vēja zvanu.

Foto - I.Tušinska

Autori kopā ar apmeklētājiem. Vitas Romanovskas vīramāte Dzidra Romanovska, kura piedalījās izstādes atklāšanā, priecājās par vedeklas daudzveidīgajām spējām: “Es zināju par viņas prasmēm, ka viņai īpaši labi padodas radošie darbi, izmantojot dabas materiālus. Ne katram piemīt dotības kaut ko tādu saskatīt. Zināju arī par skaistajiem Zaigas Lāpānes darbiem. Liels prieks, ka šie cilvēki ārpus darba laika nodarbojas ar dažādiem hobijiem.” Savukārt pati Dzidra aizraujas ar rakstainu zeķu adīšanu.

Aizraujas ar fotografēšanu. Iluta Jaunzeikare ar fotografēšanu aizraujas kopš mazotnes. Šo hobiju viņa mantojusi no tēva. Bērnībā viņas fotogrāfijās visbiežāk bija atainotas mammas dārza puķes, dārzeni un arī dzīvnieki. Vēlāk Ilutai īpatikās iemūžināt kadros Balvus dažādos gadalaikos.

Foto - I.Tušinska

Izstādes idejas autore. BCB direktores vietniece Vita Romanovska pastāstīja, ka atklājusi vārda ‘prokrastinēšana’ nozīmi. “Prokrastinēšana ir tad, kad negribas darīt to, kas ir jādara. Visbiežāk vasarā man negribas ravēt dārzu un pļaut zāli. Tad atrodas tūkstoš un viens iemesls, lai to nedarītu.” Savukārt viņas kolēģi smēja, ka ar vārdu ‘prokrastinēšana’ varētu apzīmēt slinkumu. Vita neslēpa, ka mājās atrod visdažādākās iespējas rokdarbiem. Ja nav citu piemērotu materiālu, viņa var ķerties pie izgulēta matrača sadalīšanas pa gabaliem, lai no tiem, apšujot ar audumu, uzmeistarotu praktiskus dīvāna spilvenus.

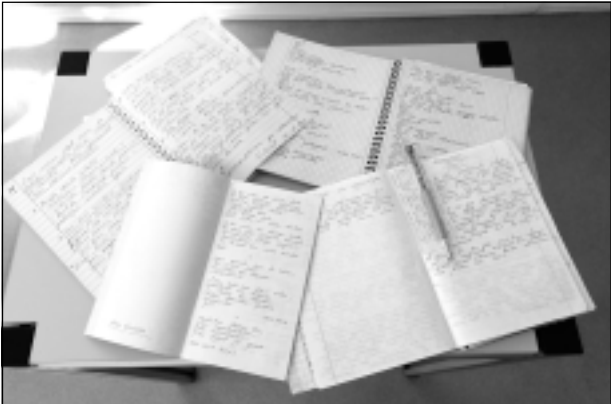

Foto - I.Tušinska

Sandras Lukstiņas citātu krājumi. Neparastu vaļasprieku izvēlējusies bibliotekāre Sandra Lukstiņa, kura krāj citātus no dažādu pazīstamu rakstnieku darbiem. Katrā grāmatā viņa saskatījusi kādu vērtīgu atziņu. “Nav brīnums, ka Sandra tik labi pārzina literatūru,” sprieda viņas kolēģe Vita Romanovska.

Gleznā attēlo dzīves norišu cikliskumu. Izstādē apskatāma arī BCB direktores Rutas Susejas glezna, kas tapusi pēc afgāņu izcelsmes rakstnieka Hāleda Hoseīni grāmatas “Pūķu ķērājs”. “Šis darbs tapa, īstenojot projektu “Dodiet dzīvību grāmatai”. Pēc tam, kad teātra “Joriks” aktieri nolasīja grāmatas fragmentus, piedalījāmies mākslas performancē, kurā lasījumu dalībniekiem bija iespēja atainot savas domas un atziņas par šo grāmatu radošos darbos,” par gleznas tapšanu pastāstīja bibliotēkas direktore. Lai gan grāmatā skartas ļoti nopietnas tēmas, R.Suseja nevēlējās radīt tumšu un drūmu ainu, bet gan attēlot gaišu, krāsainu apli kā simbolu tam, ka viss šajā dzīvē ir ciklisks – gan vērtības, gan mīlestība, gan draudzība, gan arī skumjas.

Foto - I.Tušinska

Balto zeķīšu svētki Rugājos

Katrs bērniņš ir Dieva dāvana

4.jūnijā Rugāju Tautas nama zālē svinēja Balto zeķīšu svētkus, godinot 2025. gadā dzimušos pagasta iedzīvotājus un viņu vecākus. Simboliskā šūpulītī iešūpojojot viņus laimīgai un mīlestībā ieskautai dzīvei, Rugāju apvienības pārvaldes vadītāja Sandra Kapteine un Rugāju Tautas nama vadītāja Gunta Grigāne ar sirsnīgiem laba vēlējumiem pasniedza mazuļiem un vecākiem piemiņas medaļjonu – koši baltas rozēs un krāsainus balonus.

Rugāju apvienības pārvaldes vadītāja Sandra Kapteine pastāstīja, ka pērn Rugāju pusē piedzimušo mazuļu skaits bijis mazāks nekā ierasts – septiņi, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, kad jaundzimušo skaits bija rakstāms ar divciparu skaitli. “Cerēsim, ka šogad dzimstība būs labāka,” piebilda S.Kapteine. Taujāta, kāpēc šoreiz Balto zeķīšu svētkus svinēt nolēma atsevišķi no pārējā novada, S.Kapteine paskaidroja: “Nezinājām, vai vecāki ar tik maziem bērniņiem gribēs mērot ceļu līdz Balviem. Tur arī iznāktu ilgāk gaidīt, jo bērnu būtu vairāk. Tas mazulišiem būtu par grūtu.”

Atklājot pasākumu, Rugāju Tautas nama vadītāja Gunta Grigāne uzsvēra, ka katrs bērniņš, kurš ienāk šajā pasaulē, ir Dieva dāvana gan vecākiem, gan apkārtnē sabiedrībai. Šogad rugājieši sveica septiņus 2025. gadā dzimušus mazuļus – sešus puikas un vienu meitenīti. Lai gan klātienē ierasties varēja tikai trīs, arī pārējie gaviļnieki saņēma gan aplausus, gan dāvanas, ko viņiem nogādās vēlāk.

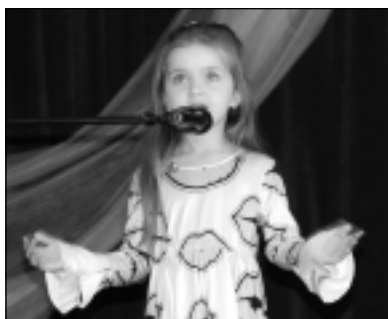
Rugāju apvienības vadītāja S.Kapteine, sveicot mazuļu vecākus, teica paldies, ka viņi atraduši iespēju atvest savas atvasītes uz pirmo kopīgo sanākšanu. Jo šeit mazie rugājieši sastaps savus pirmos draugus, nākamās klases un skolas biedrus. “Mēs priecājamies par katru ģimeni, kurā ienāk bērniņš. Paldies, ka jūs esat šeit – mūsu pagastā, dāvājot mums šo dārgo brīnumu – bērniņu. Novēlu, lai viņi aug mīlestībā un satiecībā, priecājoties par dzīvi,” vēlēja S.Kapteine.

Parakstās pagasta Goda grāmatā. Pēc mazuļa izšūpošanas izrotātajā šūpulītī vecāki parakstījās Rugāju pagasta Goda grāmatā, kas saglabāsies nākamajām paaudzēm kā apliecinājums par dalību šajā skaistajā notikumā. Goda grāmatā savu parakstu atstāja arī Artūra Sīļa māmiņa Amanda (foto).

Laiks skrien ātri. Divu dēlu māmiņa Elīna Boroduška svētkos iešūpoja savu jaunāko atvasīti – 3.augustā dzimušo dēliņu Adrianu. “Liekas, dēliņš tikko piedzimis, bet jau drīzumā apritēs gadiņš,” savas izjūtas pirms svētkiem aprakstīja Elīna. Māmiņa pastāstīja, ka dēliņam jau tagad piemīt raksturs: “Pārsvarā viņš ir mierīgs, bet, ja kaut kas nepatīk, tad aizraudās, pagrūdis un nometīs.”

Mīļa dziesmiņa mīļiem mazuļiem. Konkursa “Cālis” dalībiece Heidija Zuša sveica jaunākos pagasta iedzīvotājus un viņu vecākus ar jauku dziesmiņu par bučiņām.

Rugāju pagasta visjaunākā paaudze. Katrs mazulītis sirsnīgajos svētkos saņēma ne tikai baltas zeķītes un īpašu svētku medaļjonu, bet arī Rugāju pagasta apsveikumu – baltu rozi un krāsainus balonus.

Priecīgi par dāvanām un siltiem vārdiem. Amanda Sīle (foto – no labās) no Pokratas uz Balto zeķīšu svētkiem atveda savu pirmo, septiņus mēnešus jauno dēliņu Artūru. Kaut arī puika esot mierīgs un pārsvarā uzvedas labi, jaunā māmiņa vismaz pāris gadus vēl vienu atvasīti neplāno. Amanda nezina, par ko kļūs dēls, kad izaugs, jo pagaidām vēlas, lai viņam vienkārši ir laimīga bērnība.

Iešūpo laimīgai dzīvei. Adriana Boroduškas māmiņa Elīna (no kreisās) atklāj, ka mājās viņus pārnākam gaida vēl viens dēliņš. Viņa priecājas, ka vecākais brālis nav greisirdīgs uz jaunāko, un apkārtējo prognozes šajā jautājumā nav piepildījušās: “Abi sadzīvo draudzīgi. Lielais brālis mazo bučo, abi kopā spēlējas.”

Sveic ar akordeona skaņām. Rinards Kalnējs klātesošos iepriecināja ar skaistu tautasdziesmas “Vālodzīte” atskaņojumu. Turklāt pūsis akordeona spēli iemācījies pašmācības ceļā, nevis mūzikas skolā.

Dzimst pirmās draudzības. Pēc šūpošanās un godināšanas diendusa mazajiem gaviļniekiem vairs nebija prātā, jo bija jāiepazīstas ar jaunajiem draugiem.

Lai dzīve gaiša un laimīga! Lai pirmajā kolektīvajā pasākumā izšūpotu jaunāko dēliņu Emīlu, kurš dzimis 30.septembrī, tajā bija ieradusies arī rugājiešu Bokšu ģimene – tētis Eduards un mamma Andžela. Kad mazais jau nedaudz paaudzies, par Emīla ienākšanu ģimenē priecājas arī viņa trīsgadīgais brālis. “Sākumā vecākais dēls bija nedaudz greisirdīgs, bet tagad vairs nē,” apgalvo ģimenes galva Eduards. Gan tētis, gan mamma neslēpj, ka vēlētos vēl vienu bērniņu, un gribētu, lai šoreiz tā būtu meitiņa. Andžela pārliecināta, ka ar diviem dēliem tik galā nav nemaz tik grūti, pat vieglāk nekā ar vienu. Emīla vecākus nebiedē arī nedrošā situācija, dzīvojot Krievijas pierobežas novadā: “Nedaudz neomulīgi ir, bet kaut kā jau esam pieraduši.”

Lappusi sagatavoja I.Tušinska, foto – A.Kirsanovs

Darbi un talkas kapsētās

Cienot aizgājējus un viņu atdusas vietas

Sācies kapusvētku laiks, kad ikviens cenšas apmeklēt un sakopt tuvinieku kapu kopiņas. Vasarās iedzīvotāji riko kapu sakopšanas talkas, turklāt darbos iesaistās arī pašvaldība.

Sakopj ebreju kapavietu

Šogad, kā stāsta muzeju jomas speciāliste VELGA VĪCUPA, aprītēs 85 gadi, kad 9.augustā Smilšukalnā, apmēram 5 km no Rugājiem uz Tilžas pusi, tika iznīcināti vismaz 300 ebreji: “80 atvesti no Bērzpils pagasta, nezināms skaits – no Tilžas un citām vietām, kā arī visi Rugāju ebreji, izņemot 120 vīriešus, kuri aizsūtīti uz Gulbeni. Lai gan ir vēl citas versijas, tāpēc precīzs tur apbedīto ebreju skaits nav zināms. Apmēram 50m no ceļa bijušas divas 2,5m platas un 6m garas kapavietas. Tagad ierobežota un iespēju robežās apkopta viena šāda kapavieta. Uz kapiem norādes nav, tā ir vientuļa un aizmirsta. Domājams, ka daudzi rugājieši nezina, ka netālu atrodas šāda kapsēta, ka daudzi no viņiem dzīvo ebreju mājās, nemaz nerunājot par iebrāucējiem.”

Par šiem kapiem, kā atminas V.Vīcupa, interese radās pirms pieciem gadiem. Par drūmo situāciju viņa ieminējās Rugāju dāmu klubīņā “Ūdensroze”. Kopā ar vadītāju Lūciju Šmiti dāmas nolēma, ka viņas varētu tos sakopt, ja nav neviena cita, kas to dara. Sākumā novāca sakritušos zarus, lielu kārtu skuju, tad no kapu vietām izņēma brūklenājus, atveda piemērotu augsni un iestādīja dažādas vienkāršas puķes un no Sakstagala audzētavas atvestos skujeņus. “Jārēķinās ar to, ka tur ir mežs, ka ne viss gribēs augt. Tā jau kādus gadus esam pieradušas, ka šie kapiņi jāsakopj, to klusītēm arī darām. Patiesībā neko īpaši lielu neveicam, jo meža apstākļos daudz neko nevar iekopt, tāpat jārēķinās arī ar mūsu nelielajām iespējām. Nogrābjam un noslaukām sabīrušās skujas un zarus, izravējam zāli, iestādām vienkāršas puķītes, aizbraucam aplaistīt, uzliekam svecītes,” stāsta V.Vīcupa. Dāmas klubīņā sadala pienākumus, citreiz kādai no viņām sanāk pabūt kapiņos biežāk, jo gadās, tā teikt, pa ceļam.

Aicina šķirot atkritumus

Bēržu draudzē aizvadītājā sestdienā jau aizvadīti trīs kapusvētki. Bērzpils un Krišjāņu pagastu pakalpojumu centru vadītāja BIRUTA BOGDANE informē, ka abos pagastos ir pieņemti darbā kapsētu pārziņi, kuri šķiro atkritumus, rūpējas par ūdens pievešanu un dara citus darbus: “Bēržu kapsētas pārziņis, piemēram, pārkrāsoja kapsētas vārtiņus, renovēja aku. Pagasta puīši, saimnieks, palīgstrādnieks, daži sociālo pabalstu saņēmēji aktīvi plāva kapsētas, renovēja akas Golvaru, Līdumnieku kapsētās. *Simtlatnieku* mums nav. Arī Krišjāņos saimniecības pārziņis organizē kapsētu izplaušanas darbus. Pašvaldība maksā par atkritumu konteineriem, kurus izved apsaimniekotājs.” Lai kapsētu malās nemētātos svecītes un mākslīgie ziedi, bet apkārtne izskatītos sakopta, B.Bogdane aicina arī iedzīvotājus uzturēt kārtībā tuvinieku atdusas vietas.

Kā stāsta Tilžas un Briežuciema pagastu pakalpojumu centru vadītāja un Lazdulejas, Vectilžas pagastu pakalpojumu centru vadītāja pienākuma izpildītāja LINDA IGAUNE, kapsētas tiek apsaimniekotas, kā jau katru gadu. Proti, vasaras sezonā noslēdz uzņēmuma līgumus ar kapu pārvaldniekiem, arī šogad to plānots darīt. “Dažos no kapiem jau bijuši kapusvētki, kas ir nedaudz agrāk nekā ierasts, tāpēc pakalpojumu centra tehniskie darbinieki un kapu vecākie aktīvi iesaistījās kapu sakopšanas darbos. Ir kapu teritorijas, kur nav atrasti brīvprātīgie, lai noslēgtu uzņēmuma līgumu, šīs teritorijas apsaimnieko un pieskata pakalpojumu centra

tehniskie darbinieki,” skaidro L.Igaune. Runājot par atkritumu šķirošanu, viņa atklāj, ka ziemā ir novērota tendence izmest atkritumus nepiemērotās vietās: “Gandrīz visās kapu teritorijās izvietoti konteineri ar atgādinājumiem, kam tie paredzēti, bet lielākoties visus atkritumus samet kopā. Ļoti nepatīkami sastapties ar situācijām, kad, mainot betona vai akmens apmales, tās nomet atkritumu kaudzē. Vēlos atgādināt, ka šos būvgružus jāutilizē iedzīvotājiem pašiem.” Turklāt, kā atgādina L.Igaune, mirušo tuviniekiem jāpievērš uzmanība, ka atbilstoši 2026.gada 1.aprīli pieņemtajam “Kapsētu likumam” un pašvaldības saistošajiem noteikumiem nepieciešams iesniegt iesniegumu pašvaldībā par apbedījuma veikšanu vai kapa vietas ierādīšanu. Iesniegumi pieejami klientu apkalpošanas centros. “Paldies katram kapu vecākajam un pakalpojumu centru tehniskajiem darbiniekiem, kuri seko līdzi teritorijas sakopšanai. Darbs, ko paveic šie cilvēki, dažkārt netiek novērtēts, jo dažbrīd šķiet, ka viss rodas it kā pats no sevis. Esmu atvērtā sarunām par labiekārtošanu vai jebkuru jautājumu, lai uzlabotu teritorijas sakopšanu,” uzsver L.Igaune.

Ar cieņu pret citu darbu

Baltinavas pagasta Slobodas kapu vecākā VELTA MĪTKE atklāj, ka kapi nav īpaši lieli, sakopšanas talkas organizē trīs reizes sezonā: “Pamatā tā ir zāles pļaušana un novešana. Citus darbus, piemēram, konteineru iztukšošanu, kāda traucējoša koka nozāģēšanu, kapličas uzturēšanu, daru pati ar ģimenes atbalstu. No pagasta lūgt palīdzību līdz šim nav bijusi vajadzība. Talkās parasti piedalās vieni un tie paši cilvēki, uz kuriem var paļauties. Ja kāds uz talku nevar tikt, tad pļaušanu veic iepriekš citā dienā. Liels paldies viņiem par apzinīgumu!” Ir, protams, cilvēki, kuri atbrauc sakopt tikai savu piederīgo kopiņas, viņi atstāj ziedojumu speciāli tam paredzētā kastītē. Ir arī cilvēki, kas tāpat atbalsta finansiāli, jo vecuma vai citu iemeslu dēļ nevar piedalīties talkā. Runājot par atkritumu šķirošanu, kapu vecākā teic, ka allaž kāds ne tik rūpīgi tam seko, bet kopumā cilvēki cenšas: “Paldies visiem, kas atbalsta kapu kopšanu un uzturēšanu!”

Kapu apsaimniekošanas kārtība, kā skaidro Baltinavas apvienības pārvaldes vadītāja SARMĪTE TABORE, šogad nav mainījusies, un, tāpat kā iepriekšējos gados, to veic gan kapu vecākie, gan apbedīto piederīgie un pagasti: “Kapu vecākie faktiski darbojas uz brīvprātības principiem. No pašvaldības puses tiek slēgti uzņēmuma līgumi, bet naudas izteiksmē summa ir tikai simboliska, turklāt dažu kapu vecākie šo naudu atvēl kapu apsaimniekošanas vajadzībām. Kapu teritorijas uzkopšana ar katru gadu rada arvien lielākas problēmas. Pagaidu algoto darbu veicēju skaits ir samazinājies – ja Baltinavas novadā savulaik bija pat 80 cilvēki, tad šogad ir tikai viens, bet teritorija platības ziņā palikusi tāda pati. Arī kapos organizētās talkās ar katru gadu talkotāju skaits strauji samazinās. Ja vēl pirms pieciem gadiem, piemēram, Merku-zīnes kapos uz talku sanāca vairāk nekā 30 cilvēki, tad pagājušajā gadā – tikai 12 talkotāji. Šie ir vislielākie Baltinavas pagasta teritorijā esošie kapi – 2,2 ha. Teritorija, kas jāuzkopj, ir milzīga, bet kopēju paliek pavisam maz. Protams, Baltinavas apvienības pārvalde veic kapu uzkopšanas darbus, problemātiskākie ir Merkuzīnes un Gubas kapi, ko pārsvarā applauj pagasts. Platības ziņā mazākos kapos, kā Slobodas, Zubku, Dziervīnes, lielākoties uzkopj kapu vecākie ar savām ģimenēm, piepalīdzot apbedīto piederīgajiem organizētajās kapu talkās. Vāc arī ziedojumus, finanšu līdzekļus iegulda kapu uzturēšanas, žogu atjaunošanas un bīstamo koku

Foto - no personīgā arhīva

Pie ebreju kapiem. 3.jūnijā Rugāju dāmu klubiņā “Ūdensroze” pārstāves aizbrauca lielākoties tikai sastādīt puķes, jo kapavietu bija sakopušas jau 1.aprīlī.

nozāģēšanas darbos.” S.Tabore kā veiksmīgu piemēru min Pliešovas kapu vecākā un šajos kapos guldīto piederīgo attieksmi un izpratni par ziedojumu vākšanu un izlietojumu, jo pirms vairākiem gadiem no ziedojumu naudas iegādāts dārza traktors, paši applauj kapu teritoriju, tāpat no ziedojumiem ir saremontējuši žogu un nozāģējuši bīstamos kokus. Arī pašvaldība ir piešķirusi finansējumu koku zāģēšanai. Šogad kapos ir nozāģēti 12 koki, kas bija atzīti par bīstamiem.

Par atkritumu apsaimniekošanu S.Tabore teic, ka kapos attieksme ir atšķirīga: “Mazajos kapos piederīgie ir ar lielāku pienākuma apziņu, cenšas šķirot atkritumus, ievērot kapu vecākā un pagasta norādījumus, bet lielajos kapos tā ir problēma, bieži vien samet visu kopā – zāli, sakaltušās puķes, maisiņus, sveču stikla traukus u.c., kaut gan blakus ir novietoti konteineri stikla svecēm, plastmasas maisiņiem. Kapu apsaimniekošanas kultūrai būtu kardināli jāmainās un pašiem kapos apglabāto piederīgajiem būtu vairāk jāiesaistās kapu uzturēšanā un atkritumu apsaimniekošanā. It īpaši tiem, kuri atbrauc reizi gadā un ir neapmierināti, kā zāle nopļauta, kā lapas sagrābtas, bet paši ne reizi nav piedalījušies kapu sakopšanas talkās. Pašvaldībām kapu uzturēšana no vienas puses ir pienākums, bet, raugoties no otras puses, pagastos (laukos) nav cilvēkresursu, kas to spētu izdarīt, nav arī pietiekamu finanšu resursu. Nav tehnisko darbinieku tik daudz, lai spētu apsaimniekot kapus. Piemēram, Baltinavas pagasta teritorijā ir 10 kapi, bet darbinieku skaits nav tik liels, lai to visu apsaimniekotu. Labākā situācijā ir pagasti, kur kapu ir maz, piemēram, Lazdulejas pagasta teritorijā ir tikai viena kapsēta.” Baltinavas apvienības pārvaldes vadītāja atzīst, ka ir jāmacās cienīt tos, kas dara to pašu mazumiņu, lai kapi ir sakopti, jo tā ir arī cieņa attiecībā uz aizgājējiem, kuri atdusas kapos. Viņa pieļauj, ka varbūt kādreiz ar laiku arī iemācīsimes neradīt milzu atkritumu kaudzes pie kapsētām.

Īsumā

Ekskursijā iepazīst baznīcu un muzeju

Maija nogalē Krišjāņu bibliotēkas lasītāji (31 cilvēks) devās aizraujošā un iespaidiem bagātā ekskursijā uz Alūksni. Diena, kā stāsta bibliotēkas vadītāja DAIGA CĒGELE, bija piepildīta ar jauniem atklājumiem, vēstures stāstiem, skaistiem dabasskatiem un kopā būšanas prieku.

Ekskursanti apmeklēja Ernsta Glikas Bībeles muzeju, iepazīna Alūksnes luterāņu baznīcas vēsturi un arhitektūru, apskatīja leģendām apvīto ekspozīciju “Marienburgas astotais brālīs”, kā arī devās izbraucienā ar vilcieniņu “Severins” pa gleznaino Alūksnes pilsētu. Drosmīgākie uzkāpa arī skatu tornī, no kura pavērās brīnišķīgs skats uz Alūksnes ezeru. Visas dienas garumā krišjānieši baudīja dabas skaistumu, sirsnīgas sarunas un kopā pavadīto laiku.

Brauciena mērķis, kā skaidro D.Cēgele, bija ne tikai iepazīt pilsētu un tās kultūrvēsturiskos objektus, bet arī pateikties lasītājiem par iesaistīšanos lasīšanas veicināšanas programmās: “Priecājos, ka ekskursijas dalībnieki dienas laikā guva daudz pozitīvu emociju, uzzināja ko jaunu un kopā varēja interesanti pavadīt laiku. Šādi braucieni stiprina lasītāju kopienu un iedvesmo turpināt atklāt grāmatu un kultūras pasauli.”

Foto - no personīgā arhīva

Muzejā. Bibliotēkas vadītāju ekskursijā visvairāk uzrunāja Ernsta Glikas Bībeles muzeja apmeklējums: “Tajā iepazīnām stāstu par mācītāju un viņa ieguldījumu latviešu kultūrā, tulkojot Biblii latviešu valodā. Muzeja ekspozīcija rosināja aizdomāties par grāmatas, valodas un izglītības nozīmi cilvēka dzīvē. Man kā bibliotēkas vadītājai šī vieta šķita īpaši nozīmīga, jo tā atgādināja par rakstītā vārda spēku un vērtību. Paldies visiem ekskursijas dalībniekiem par atsaucību, interesi un kopā būšanu!”

Lappusi sagatavoja A.Socka

Gan Latvijā, gan citur Eiropā lielākais izaicinājums laukiem ir depopulācija. Cilvēki aizbrauc, un rodas jautājums, kā salāgot faktu, ka iedzīvotāju skaits sarūk, bet vienlaikus jāsaglabā pakalpojumi tādā kvalitātē, lai cilvēkiem laukos būtu labi dzīvot. Kā un vai tas izdodas, kādas ir migrācijas tendences un šī brīža situācija?

Dzīves maiņa

Pēdējos gados arvien biežāk dzirdami stāsti par cilvēkiem, kuri apzināti izvēlas pamest pilsētas vidi un pārcelties uz laukiem. Šī kustība vairs nav tikai romantizēts sapnis par mieru un dabu – tā kļūst par reālu dzīves stratēģiju ģimenēm, jaunajiem profesionāļiem un uzņēmējiem valstī. Lauki vairs netiek uztverti tikai kā “vietas, no kurām aizbrauc”, bet arvien biežāk kā vietas, uz kurām atgriežas. Taču pārcelšanās nav vienkāršs solis. Tā prasa drosmi, pielāgošanos un spēju pieņemt jaunu ikdienas ritmu, kļūst par apzinātu izvēli, kas atspoguļo sabiedrības attieksmes maiņu pret darbu, dzīves kvalitāti un vidi, kurā audzināt bērnus un veidot nākotni. Istenojot projektu “Jaunā adrese – lauki” 21 publikācijā sarunās ar speciālistiem un vietējo kopienu iedzīvotājiem meklēsim atbildes uz jautājumiem, cik liela loma, pārceļoties uz laukiem, ir infrastruktūrai, darba piedāvājumam un vietējai kopienai? Ko Latvija var iegūt vai zaudēt no kustības “no pilsētas uz laukiem”?

Intervija

Latvijā veidojas divu līmeņu, divu ātrumu dzīve

Vēl nesen pārcelšanās no laukiem uz pilsētu šķita pašsaprotama dzīves attīstības daļa, taču pēdējos gados arvien biežāk dzirdami stāsti arī par pretēju izvēli. Lauki vairs nav tikai vieta, no kuras aizbrauc, jo miers, plašums, daba un iespēja dzīvot lēnāk ir vērtības, kuras arvien vairāk cilvēku meklē ārpus pilsētas. Mainās darba paradumi, priekšstati par labklājību un arī izpratne par to, kur un kā vēlamies dzīvot. Vai šī ir jauna migrācijas tendence, kas var mainīt Latvijas reģionu nākotni? Vai lauki kļūst par pievilcīgu alternatīvu pilsētai? Par šo un citiem aktuāliem jautājumiem saruna ar LU Ekonomikas un sociālo zinātņu Sociālo un politisko pētījumu institūta direktori, profesori, sociologi AIJU ZOBENU.

Šobrīd iedzīvotāju migrāciju uz laukiem tiešām var saukt par jauno normu, vai tas vairāk ir atsevišķu stāstu radīts iespaids?

– Pieņemu, ka tas tomēr nav tikai atsevišķu stāstu radīts iespaids, jo, pirmkārt, arī laukos ir pietiekami modernas un labas darbavietas. Otrkārt, lai gan kovida krīze mums visiem bija negatīva pieredze, tomēr tā atnesusi arī tādas pozitīvas lietas kā attālinātais darbs, kas ir viena no iespējām cilvēkiem atgriezties laukos. Būtībā dzīve laukos piedāvā arī dažas priekšrocības. Dzīves kvalitāte, ko var iegūt, tur dzīvojot, ja ir pietiekami daudz līdzekļu, ir pietiekami augsta. Bet, protams, pastāv arī izaicinājumi.

Kādus izaicinājumus Jūs domājat?

– Pirms padesmit gadiem mums bija projekts par pakalpojumu pieejamību laukos, kurā secinājām, ka liela daļa iedzīvotāju spiesti iztikt ar tiem pakalpojumiem, kas pieejami uz vietas. Kas nosaka iespēju izmantot pakalpojumus kaut kur citur – tur, kur to piedāvājuma klāsts ir plašāks un kvalitāte augstāka? Pirmkārt un galvenokārt, tās ir mobilitātes iespējas. Gados vecāks cilvēks ar zemiem ienākumiem bez autovadītāja apliecības dažādu mobilitātes jautājumu risināšanā ir atkarīgs no kaimiņiem, radniekiem un citiem cilvēkiem. Viņš spiests iepirkties vietējā veikalā, kur precēm zemāks sortiments un augstāka cena, rūpīgi izplānot un saskaņot ar radiem un kaimiņiem, kam ir savs auto, piemēram, vizīti pie ārsta. Runājot par veselības aprūpes pakalpojumiem, lauku iztukšošanās, protams, padara daudz sarežģītāku kaut vai ārsta prakšu uzturēšanu.

Te, protams, arī ir divas puses. Infrastruktūra, ko atceras vecākās paaudzes cilvēki, savulaik laukos kalpoja daudz lielākam cilvēku skaitam. Mūsdienās kvalifikācijas uzturēšanai ārstam speciālistam nepieciešamo gadā pieņemto dzemdību vai veikto operāciju skaitu sarūkošā iedzīvotāju skaita dēļ sasniegt vairs nav iespējams, tādēļ slimnīcu nākas slēgt. Es ļoti labi saprotu iedzīvotājus, kuri pamatoti protestē pret vietējās slimnīcas vai skolas slēgšanu, bet diemžēl tas ir neizbēgami. Arī zemākas kvalitātes izglītība, par ko liecina visumā zemāki centralizēto eksāmenu rezultāti lauku skolās, nolemj jaunos cilvēkus laukos arī daudz mazākām izvēles iespējām turpmākā izglītības ceļā un zemāk atalgotam darbam nākotnē. Jaunās iespējas, ko paver attālinātais darbs (tagad tehnoloģijas strauji attīstījušās un ir iespējas to darīt), domātas cilvēkiem ar labu izglītību.

Mūsdienās lauku dzīvi arvien vairāk raksturo cilvēku vēlme dzīvot tuvāk pie pilsētām, kur ir pietiekami labi attīstīta infrastruktūra, tātad – pakalpojumus saņemt pilsētās. Bet tas atkal prasa mobilitāti. Ja šo mobilitātes iespēju nav (ar sabiedrisko transportu šajā kontekstā mēs gandrīz vairs nerēķināties), tad arī dzīvošana piepilsētā ir apgrūtināta. Ir virkne sociālās ģeogrāfijas speciālistu pētījumu par iedzīvotāju ikdienas mobilitātes paradumiem, kas liecina, ka Latvijā cilvēki gatavi uz darbu braukt apmēram stundu. Arī Rīgā ļoti daudzi cilvēki ikdienā to dara, tas nav nekas īpašs. Protams, laukos pa stundu var aizbraukt tālāk, ja ir attīstīta ceļu infrastruktūra un kvalitāte.

Kas ir galvenie iemesli, kādēļ cilvēki izvēlas dzīvi laukos? Tas vairāk saistīts ar praktiskiem apsvērumiem vai emocionāliem motīviem?

– Es teiktu, ka tas notiek gan praktisku apsvērumu, gan emocionālu motīvu dēļ. Pilsētā cilvēks iespiests savā dzīvoklī un atkarīgs no komunālo pakalpojumu sniedzējiem (kas var būt gan pluss, gan mīnuss), savukārt laukos lielākā priekšrocība ir dabas tuvums. Lai cik ļoti pēdējā laikā Latvijā samazinājusies bioloģiskā daudzveidība, tā tomēr ir viena no lauku dzīves vērtībām. Un tas cilvēkiem patīk, piesaista emocionāli, nemaz nerunājot par atgūtiem īpašumiem, dzimtas un pašu uzceltām mājām. Šo lauku dzīves priekšrocību vislabāk var izbaudīt piepilsētās, tādēļ mūsdienās jaunajai paaudzei raksturīga tendence dzīvot lielpilsētu tuvumā. Protams, arī lielajās pilsētās cilvēku skaits krietni samazinājies. Bet, ja iedzīvotāju blīvuma kartē paskatāmies apdzīvotību ap Liepāju, Daugavpili un Rēzekni, redzam, ka tā ir pietiekama, un tur vērojamas lielākas ekonomiskās aktivitātes. Vēl viens stāsts ir par jauniešiem, kuri atgriežas no ārzemēm. Ja cilvēki nodibina ģimeni un bērni sasniedz skolas vecumu, tad tas ir viens no punktiem, kad rodas pārdomas par atgriešanos Latvijā ar pietiekamiem līdzekļiem, lai iekārtotu savu sapņu mājokli un izveidotu savu uzņēmumu, liekot lietā pasaulē iegūto pieredzi.

Nereti dzirdēts uzskats, ka iespēja pārcelties uz laukiem kļūst par noteiktas sabiedrības daļas privilēģiju.

– Savā ziņā tam noteikti var piekrist. Un kur tad ir problēma, ko mēs kā sociologi redzam? Iedzīvotāju sastāvs laukos paliek ļoti neviendabīgs. No vienas puses, ir turīgi cilvēki, kuri pelna pilsētā vai pat ārzemēs, strādājot attālināti. Viņi izmanto lauku vides priekšrocības un infrastruktūru, iespēju baudīt ekskluzivitāti, jo laukos, neapšaubāmi, ir dabas tuvums, gadalaiku maiņa, miers un klusums. Tajā pašā laikā viņi spēj sev nodrošināt tādu pašu sadzīves komfortu, kāds ir pilsētā, jo mūsdienās, protams, izglītības pieejamība, sakari, internets, elektrība ir būtiski svarīgi. Bet, no otras puses, ir cilvēki bez izglītības, ar zemām sociālām prasmēm, dažādiem funkcionāliem traucējumiem un tamlīdzīgi, kuri no laukiem vienkārši nevar aiziet. Faktiski viņi spiesti dzīvot laukos, un tā nav pašu izvēle. Tā ir viņu karma – liktenis palikt laukos.

Kas ir tās sabiedrības grupas, kas visbiežāk izvēlas šo dzīvesveidu – jaunās ģimenes, attālinātā darba veicēji, seniori vai uzņēmēji?

– Ļoti dažādas, bet ir arī situācijas, kad cilvēki, kuri visu mūžu strādājuši pilsētā, nopelnījuši labu pensiju, beidzot var atļauties dzīvot laukos. Viņi to dara ar prieku, jo darba dzīves laikā nebija iespējas sevi realizēt ārpus pilsētas, atgriezties dzimtajās vietās. Bet diemžēl jāsaprata, ka Latvijā, īpaši laukos, veidojas divu līmeņu, divu ātrumu dzīve, jo laukos tomēr ir mazākas dažādu pakalpojumu, tai skaitā arī izglītības pieejamības, iespējas.

Kā panākt, lai šī divu līmeņu un ātrumu dzīve līdzsvarotos?

– Lai cilvēki nāktu dzīvot uz laukiem, lai viņiem padarītu pieejamākus pakalpojumus, jāmeklē iespējas kaut ko darīt arī ārpus lauksaimnieciskās ražošanas. Cilvēkiem vajadzīgas darba un ienākumu gūšanas iespējas. Ne visiem atradīsies darbs lielajās lauku saimniecībās, kurās mehanizācijas rezultātā darbavietu skaits sarūk. Un te var atsaukties uz citu valstu praksi, kas atbalsta nodarbinātības un uzņēmējdarbības iespējas laukos – saistītas ne tikai ar lauksaimniecisko ražošanu un produktu pārstrādi vai mežizstrādi, varbūt vēl arī tūrismu. Lauku saimniecības, īpaši mazās, var piedāvāt ne tikai ekskluzīvus lauksaimniecības produktus un amatniecības izstrādājumus, bet arī sabiedrībā ļoti pieprasītus pakalpojumus.

Kas būtu šie pieprasītie pakalpojumi?

– Latvijā, īpaši laukos, pietrūkst sociālo pakalpojumu, kuru piedāvājumu, kā liecina daudzu Eiropas valstu pieredze, var

Foto - no personīgā arhīva

Arvien vairāk novērtē lauku pievilcību. “Ja agrāk daudz devās uz pilsētām darba, izglītības un plašāku iespēju dēļ, tad tagad daļa sabiedrības meklē mierīgāku dzīvesveidu, tirāku vidi un ciešāku saikni ar dabu. Turklāt šo procesu veicina arī attālinātā darba iespējas, kas ļauj strādāt, neatkarīgi no dzīvesvietas. Taču kopumā var teikt, ka laukos ir vai nu tie, kas var atļauties tur dzīvot, vai arī tie, kas nevar atļauties no laukiem tikt projām,” secina Aija Zobena.

ievērojami papildināt mazās lauku saimniecības. Piemēram, viena no ļoti nopietnām un komplicētām problēmām saistībā ar iedzīvotāju novecošanos ir pieaugošais pieprasījums pēc veco cilvēku aprūpes. Nav nekāds jaunums, ka mums veco un vientuļo cilvēku laukos ir ļoti daudz. Tie nav tikai guloši, intensīvi aprūpējami potenciālie pansionātu klienti. Piemēram, Norvēģijā un Somijā ļoti daudzus cilvēkus ar agrīno demenci aprūpē nelielās lauku saimniecībās. Bieži vien šiem cilvēkiem, lai saglabātu pietiekami labu dzīves kvalitāti, nevajag specifisku ārstēšanu, bet pietiek ar veselīgu uzturu un aktīvu, fiziskajam stāvoklim atbilstošu dzīvesveidu, ko var nodrošināt ar pastaigām dabā un iesaisti vienkāršās sadzīves norisēs. Tie varētu būt pakalpojumi senioriem, kuru izveidošana neprasītu lielus ieguldījumus, kurus samērā vienkārši varētu piedāvāt mazajās lauku saimniecībās. Te nedomāju sarežģītus demences gadījumus, kad cilvēks nevar un nedrīkst dzīvot patstāvīgi. Kas vecam cilvēkam vajadzīgs, ja viņš nevar dzīvot viens? Labu pansionātu mums, kā zināms, trūkst, bet varbūt kādā kaimiņu pagastā atrastos viena, divas vai trīs ģimenes, kuras būtu ar mieru savā māsasaimniecībā pieņemt aprūpējamu, vairāk gan pieskatāmu cilvēku? Lai tas ir valsts vai pašvaldības apmaksāts pakalpojums. Protams, šīs idejas realizācija prasa arī infrastruktūras attīstību, bet kopumā par konsultatīvo atbalstu sociālās aprūpes saimniecībām (tā varētu nosaukt šo pakalpojumu) varētu būt atbildīgs lauksaimniecības konsultāciju dienests sadarbībā ar pašvaldības sociālo dienestu. Lauksaimniecības konsultāciju centrā jau, piemēram, ir augkopības, lopkopības, grāmatvedības speciālists, bet sociālās aprūpes speciālists savukārt varētu sniegt konsultācijas zemnieku saimniecībām, sniedz aprūpes pakalpojumus, un brīdī, kad seniora veselības situācija mainās uz sliktu pusi, palīdzētu novērtēt stāvokli un piedāvāt atbilstošu risinājumu.

Runājot par senioriem, ne visi vecie ļaudis ir ar mieru doties uz pansionātiem...

– Tieši tā. Viņiem svarīgi būt savā kopienā, pie sev pazīstamiem cilvēkiem, iespēju robežās saglabāt ierasto dzīves ritmu. Protams, tas nenozīmē, ka visi kaimiņi būs ar mieru ar to nodarboties,

= jaunā norma?

bet noteikti kāds atrastos, ja šādam pakalpojumam būtu atbilstošs atbalsts. Arī pašlaik Latvijā ir ļoti daudz gadījumu, kad kāds ģimenes loceklis aiziet no darba un kopj savu nespējīgo radnieku, kas, protams, prasa zināmas psiholoģiskas barjeras pārvarēšanu un jaunu iemaņu apgūšanu. Ļoti bieži tie ir cilvēki, kuri paši strādājuši sociālajā dienestā vai kuriem bijusi personiska saskare ar veciem ļaudīm dzīves izskaņā. Ja būtu iespēja šo jautājumu sakārtot kā legālu sociālo uzņēmējdarbību (savā zemnieku saimniecībā par sabiedrībai ļoti vajadzīgu sociālo pakalpojumu sniegšanu saņemot līdzvērtīgu atbalstu, kā tajās saimniecībās, kurās ražo pienu, graudus vai kartupeļus), gan jau atrastos uzņēmīgi un atsaucīgi zemnieki. Šis jautājums, protams, prasa valstiska mēroga risinājumus, spēju paskatīties uz laukiem ne tikai kā ražošanas resursu kopumu, bet arī kā pilnvērtīgu dzīvesvietu. Piemēram, Polijā veco cilvēku aprūpe zemnieku saimniecībā un kopienās tika uzsākta kā Eiropas sociālā fonda projekts, kas tika realizēts valsts mērogā. Latvija arī noveco – mēs tikai vaimanājam, cik mums daudz vecu, slimu cilvēku, un nezinām, ko ar viņiem darīt. Reālu soļu nav, bet varbūt arī Latvijā vajadzētu sākt domāt par lauku attīstības, ne tikai lauksaimniecības politiku?

Atgriežoties pie laukiem, nav tā, ka romantizētais priekšstats par dzīvi ārpus pilsētas bieži saduras ar skarbo realitāti?

– Romantika (pavasaris, lakstīgalu dziesmas) ir labi, bet ir arī otra puse – neizbraucami ceļi, ierobežots sabiedriskais transports, slēgtas skolas un dažādu pakalpojumu trūkums, sākot ar veselības aprūpi. Te saduras dažādu grupu intereses. Piemēram, kādā TV raidījumā pirms kāda laika tika salīdzināta situācija pilsētas skolā, kur vienā klašu grupā ir padsmi klasēs, skolotājs komfortabli sēž kabinetā un strādā klasē, bet lauku skolā, lai skolotājam nodrošinātu līdzvērtīgu pilnu slodzi, jāsēstas automašīnā un jāapbraukā ne vien sava novada, bet arī kāda blakus novada skolas. Šādā kontekstā runājot, svarīgākais izaiicinājums tomēr varētu būt darbs – gan attālināts, gan darbs tuvējā pilsētā ar uzsvaru uz vārdu ‘tuvējā’.

Kas būtu nepieciešams, lai cilvēki laukos vēlētos palikt ilgtermiņā?

– Tas, ko jau minēju – darbs, infrastruktūra un viss pārējais, kas vajadzīgs ērtai dzīvei. Diemžēl tas ir fakts, – jo tālāk no Rīgas, jo mazāk iespēju. Dažādu apsvērumu dēļ izveidojusies situācija, ka valsts atbalsts nav reģionāli diferencēts. Un šobrīd jo īpaši nevar apskaust cilvēkus, kuri dzīvo pierobežā.

Savos pētījumu ziņojumu secinājumos mēs rakstījām, – jo tālāk no Rīgas, jo atšķirības lielākas. Un tā ir visās jomās, vienalga, par piemēru ņemam vidējos ienākumus, bezdarba līmeni vai skolas centralizēto eksāmenu rezultātus. Protams, ir arī laukos cilvēki, kuri var atļauties savus bērnus sūtīt uz skolu Rīgā, kur ir lielākas izglītības programmu izvēles iespējas. Bet cik daudz tādu ir? Ja kāds pilsētnieks iegādājas vasaras māju laukos, arī tas ir zināms pienesums darba iespējām – tiek algoti amatnieki, kas palīdz tās atjaunot, ir vajadzīgs kāds, kas tās uztur kārtībā un pieskata ziemā. Lai cilvēki dzīvotu laukos, katra darba iespēja ir svarīga – ne visiem pietiek darba lauksaimniecībā.

Ko par šiem procesiem saka socioloģiskās aptaujas – gadu laikā iedzīvotājiem mēdz mainīties priekšstati par vērtībām laukos?

– Kurš tad pasūta tādus pētījumus? Lai arī pārsvarā socioloģisko pētījumu kompānijām pasūta pētījumus par politisko partiju reitingiem, reizēm arī mēs, akadēmiskie pētnieki, paši mēdzam kaut ko papētīt pēc savas iniciatīvas. Kādā savā neliela mēroga pētnieciskā projektā par mazo zemnieku saimniecību izdzīvošanas stratēģijām dažādos Latvijas reģionos iekļāvu nelielu aptauju par paaudžu pēctecību, lai noskaidrotu, vai zemnieki ne tikai atstāj mantojumā zemi un mājas, bet arī sagaida, ka bērni turpinās darbu lauku saimniecībā? Jautājām, vai saimnieki novēl saviem bērniem šādu likteni, un jāsecina, ka šajā ziņā spiediena no vecākiem nav. Protams, ir bērni, kuri gatavi pārņemt šo rūpalu, un ir tādi, kuriem dzīve laukos ir trauma. Aptaujājām arī jauniešus, kuri studē lauksaimniecības specialitātēs, secinot, ka daudzi būtu gatavi un gribētu pārņemt vecāku saimniecības nākotnē.

Arī zemnieku saimniecību pēctecības jomā varam atsaukties uz citu valstu pieredzi. Piemēram, Īrijā valsts atbalsta jauniešus tieši pārejas procesā – brīdī, kad vecais saimnieks saimniecībā vēl ir, un jaunais gatavojas to pārņemt. Tad veidojas sava veida mentorings, jo svarīgs ir pats process, kad jauniešis nav līdz galam pieņēmis lēmumu, bet viņam ir iespēja pārbaudīt, kā notiek darbs saimniecībā.

Latvijā reģionu attīstībā diemžēl nav diferencētas pieejas – tas ir valsts politikas jautājums, kas būtu jārisina. Jo īpaši šajā

laikā redzam, cik svarīgi ir saglabāt pierobežas teritorijas apdzīvotas. Atšķirībā no Lietuvas un Igaunijas, Latvijā ir izteikta iedzīvotāju koncentrācija Rīgā un Pierīgā. Savā laikā bankas veica analīzi, kuri iedzīvotāji visvairāk ņem kredītus, piemēram, mājokļa iegādei vai būvei. Un izrādījās, ka tie ir laucinieki. Bet jautājums, kuri tieši laucinieki? Tie, kas dzīvo Mārupē, Ādažos un citur Pierīgā! Savukārt, ja paanalizē atbalstu, kas bija paredzēts lauku attīstības programmas ietvaros jaunaļiem zemniekiem, tad tas drīzāk bija viltus atbalsts. Jaunais zemnieks spiests ņemt kredītu, un ar to arī viss beidzas, jo ar to vienu atbalstīto traktoru viņš neko nevar iesākt, saimniekošanas uzsākšanai no pašiem pamatiem vajadzētu iegādāties pilnu tehnikas parku un vēl daudz ko citu.

Ja runājam par pilsētām, vai lauki var pastāvēt bez pilsētām un pilsētas – bez laukiem?

– Pilsētas ir salīdzinoši jauns veidojums – tikai aptuveni 5 tūkstoši gadu pirms mūsu ēras, un tur jau ir atbilde uz šo jautājumu. Lauki var pastāvēt, tikai jautājums, kādi lauki un ko mēs ar šo jēdzienu saprotam. Ja pabraucam, piemēram, pa Nīderlandi, tad, skatoties pa transportlīdzekļa logu, vienlaidus redzam vienu lielu pilsētu. Bet patiesībā tie ir lauki, tikai blīvi apdzīvoti. Savukārt Šveicē vai Norvēģijā laukos ir kalni, fjordi un dabiskās pļavas, jo tur tik vienkārši ar traktoriem pa kalniem nepabraukt. Turklāt šajās valstīs valsts ar dažādām atbalsta programmām nopietni aizsargā vietējos ražotājus, veicina bioloģiskās pārtikas ražošanu.

Kādu vienu būtisku atziņu par dzīvi laukos sabiedrībai vajadzētu saprast vēl labāk?

– Lauki arī ir Latvijā, jo, cik tad mūsu Latvijā vispār vairs palicis? Plašākā mērogā var teikt, ka visi esam radi, draugi, paziņas, tādēļ mums vajadzētu turēties kopā un saprast, ka nevaram būt tikai pilsētnieki vai tikai laucinieki. Atpūsties un izklaidēties pilsētnieks grib aizbraukt uz laukiem, bet laucinieks – uz pilsētu. Un nevienlīdzība pilsētā nav tik liela kā laukos, jo, atkārtoties, laukos ir vai nu tie, kas var atļauties tur dzīvot, vai arī tie, kas nevar atļauties no laukiem tikt projām. Un tas nav labi, jo vidusslānītis ir ļoti *plāns*. Ir ļoti forši, ka jaunie cilvēki atgriežas, ir forši, ka pilsētnieki nāk uz laukiem dzīvot. Un nav nemaz tik slikti, ka daudziem pilsētniekiem ir vasaras mājas laukos. Mūsu ir tik maz, un tā ir mūsu kopīgā lieta, kā varam dzīvi organizēt – ar pašpalīdzību, ar sociālo ekonomiku, kas pie mums ir relatīvi jauns pasākums. Likumu par sociālo uzņēmējdarbību Latvijā pieņēma tikai 2017.gadā – tas ir salīdzinoši jauns likums, kas arī neaptver visas jomas. Ja zemnieku saimniecības varētu iegūt ienākumus arī no pakalpojumiem, ko tās sniedz sabiedrībai (ne vien no ražošanas un pārstrādes), tadā veidā varētu atrast daudz iespēju, gan kā cilvēkiem nodrošināt darbu, gan padarīt dzīvi laukos ērtāku. Šajā kontekstā valsts līmenī ir diezgan daudz, par ko domāt.

Runājot par valsts atbalstu, lauku cilvēki ir sadzirdēti?

– Ne visu lauku iedzīvotāju balsis vienlīdz labi sadzirdamas lēmumu pieņemšanas gaitā. Un tas nav nemaz tik vienkārši, jo lielajām, bagātajām saimniecībām ir savas lobiju organizācijas. Zemnieku Saeima (kas apvieno lielās zemnieku saimniecības) ir viens stāsts, bet LOSP (Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padome) viedoklis jau ir daudz mazāk sadzirdams. Šī jumta organizācija pārstāv plašu dažādu ar laukiem saistītu organizāciju klāstu, kurām bez kopīgajām interesēm un vajadzībām ir arī atšķirīgās. Savukārt bioloģiskās lauksaimniecības organizāciju pārstāvjus bieži pie kopējā apspriežu galda aicina kā tādus jaunākos brāļus. Šīm organizācijām ir ļoti atšķirīgas intereses, tās pārstāv dažādas lauksaimnieciskās ražošanas tehnoloģijas, pat vērtību sistēmas. Tās piedāvā dažādus produktus un pakalpojumus, pēc kuriem ir pietiekams pieprasījums. Tā darbojas tirgus ekonomika. Lielās saimniecības visbiežāk orientējas uz eksportu, bet maksātpējīgie pilsētnieki arī Latvijā grib ēst arvien kvalitatīvāku, zināmas izcelsmes un bioloģiski ražotu pārtiku. Kā izdzīvot tām vidēja lieluma un mazajām zemnieku saimniecībām, kas ir “pa vidu”, kā nodrošināt vidusmēra ienākumu Latvijas iedzīvotājus ar vietēji audzētiem, kvalitatīviem produktiem par pieejamu cenu? Vai ir vērts šos ražotājus atbalstīt ne tikai ar saukļiem “Ēd vietējo!” un līdzīgiem? Mana pētījuma fokuss bija uz to, kā laukos izdzīvot mazajām zemnieku saimniecībām, izvērtēt, vai inovatīvu produktu un pakalpojumu piedāvājums var palīdzēt laukus saglabāt apdzīvotus, nodrošināt lauku iedzīvotāju labklājību.

“Mediju atbalsta
fonda ieguldījums no
Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Aptauja

Vai jūs apsvērtu domu par pārcelšanos uz laukiem?

JĀNIS SUPE: – Pārcelšanās uz laukiem pēdējos gados kļuvusi diezgan populāra – īpaši pēc pandēmijas, kad daudz pieejamāks kļuva attālinātais darbs. Arī manu draugu un paziņu vidū ir vairākas ģimenes, kas pēdējos gados spērušas šādu soli, tiesa gan, izvēloties lauku mājas salīdzinoši tuvu Rīgai. Attālums līdz galvaspilsētai Latvijā, manuprāt, ir ļoti nozīmīgs

faktors šāda lēmuma pieņemšanā, jo daudzas iespējas pieejamas tikai Rīgā vai lielajās pilsētās. Es apsvērtu domu par pārcelšanos uz tālākiem laukiem, taču droši vien vēlākā dzīves posmā – plānoju savu pensijas dzīvi pavadīt dzimtajā vietā Balvu novadā. Šobrīd, aktīvajā darbaspēka vecumā, man ir svarīgas iespējas, ko piedāvā galvaspilsēta. Lai pārceltos uz laukiem, ļoti svarīgs ir arī jautājums par tuvējo infrastruktūru – lai būtu labi ceļi, ātrs interneta savienojums, pieejami veikali, dažādas iestādes, veselības aprūpe. Kopumā tendenci pārcelties uz laukiem vērtēju ļoti pozitīvi, jo, manuprāt, iespēja būt tuvāk dabai, elpot tīru gaisu, būt mierīgā vidē nāk par labu jebkurai cilvēkam.

JEĻENA ŠAICĀNE: – Ja godīgi – nē. Latvijas kontekstā. Un stāsts nav par to, ka laukos ir sliktāk. Nē! Vienkārši es jutos sava te, Rīgā. Pēc vairāk nekā 20 gadiem droši varu apgalvot, ka šī dinamika, cilvēki, notikumi ir daļa no manas būtības. Lauki ir manā sirdī kā siltākās bērnības atmiņas – meža zemenes, garas smilgas ar aukstu rīta rasu un osis mājas pagalmā blakus akai... Jā,

lauki ir veidojuši mani kā personību un būs daļa no manis vienmēr. Vienkārši dzīves gaitas mani aizvedušas tur, kur jutos iederīgāka – pilsētā. Ja mazliet ar humoru un intrigu – pārcēloties uz laukiem, domātu par vietu, kur aug labas vīnogas “Pino Grigio” vīnam.

ALDIS BUKŠS: – Kopš pametu dzimto pusi, ik pa laikam domāju par atgriešanos laukos. Droši vien daļēji tie ir naivi romantiķa sapņi. Jo ilgāk esi projām, jo grūtāk atgriezties, jo tev jau ir iedzītas saknes arī tajā vietā, kurā esi dzīvojis līdz šim. 2021.gadā kopā ar sievu pavisam nopietni apsvērām atgriešanos dzimtajā pusē, precizāk, Balvos. Atradām pat zemes gabalu, kuru gribējām

pirkt, lai uzbūvētu nelielu māju. Taču pārdevējs gribēja šmaukties ar nodokļu apmaksu, tam es nepiekritu, tāpēc darījumu nenoslēdzām. Kopš meitas sākušas mācīties skolā Rīgā, iespēja, ka pavisam nopietni atgriezīsimies, būtiski samazinājusies. Viņām jau ir savi draugi, vide, no kuras negribētos izraut laukā. Tas gan daļēji saistīts ar paša pieredzi. Kad man bija deviņi gadi, mana ģimene pārcēlās no Balviem uz Baltinavu. Lai arī tagad priecājos par šo izvēli un iespēju augt zemnieku saimniecībā, tolaik bija grūti to pieņemt. Pēc dabas esmu introverts, tāpēc sākumā bija ļoti grūti iejusties jaunajā vidē. Neskatoties uz to, joprojām cenšamies būt Balvos un Baltinavā pēc iespējas vairāk. Neesmu atmetis arī domu par kādu māju vai mājiņu uz sev piederošās zemes Baltinavas pusē. Vai un kad tas būs, rādis laiks. Pazīstu daudzus manus vienaudžus, kuri pārcēlušies atpakaļ uz laukiem, un absolūti lielākā daļa ar šo lēmumu ir apmierināti un laimīgi. Pirms pāris gadiem kopā ar Baltinavas vidusskolas direktoru rēķinājām, cik bērniem, kas tobrīd mācījās Baltinavas pirmsskolas iestādē, vecāki atgriezušies dzimtajā pusē. Un mums sanāca vairāk nekā puse.

Sagatavoja S.Karavoičika

Vairs nevar teikt – tiksimies 1.septembrī!

Edgars Gabranovs

Aizvadītajā sestdienā no Rugāju vidusskolas tiešā un netiešā nozīmē atvadījās 9. un 12.klašu absolventi. Atgādinām, ka 2025.gada 25.septembra Balvu novada domes sēdē deputāti lēma, ka turpmāk 10.klases nebūs. 'Par' 10.klases neatvēršanu un Rugāju vidusskolas reorganizāciju balsoja J.Trupovnieks, A.Mežale, I.Kaļva, S.Kindzule, T.Korlašs, J.Auziņš, A.Ločmelis, A.Bačuks. 'Pret': S.Maksimovs, I.Arelkeviča, I.Slišāns, S.Ņikuļins, R.Cibule. Domes sēdē nepiedalījās A.Mežāls un E.Salmanis.

Dzīve ir jābaida. 12.klases absolvente Laura Dārzniece pirms izlaiduma, spriežot par Rugāju vidusskolas statusa neesamību tuvākajā nākotnē, atzina, ka jauniešiem dzīve jābaida, nevis jāgremdējas atmiņās: "Skola mums ir vislabākā, tāpat kā skolotāji un skolēni. Vai blēņas darījām? Kā bez tām var izdzīvot..." Lūgta atklāt, kādi ir nākotnes plāni, Laura neslēpa, ka plāno studēt Rīgā vai Valmierā. Viņa cer, ka pēc 10 gadiem dzīvos un strādās Latvijā. "Tā taču ir mana tēvzeme," piebilda jauniene. Raksturojot sevi, absolvente citēja mammu: "Meitene ar radziņiem un nadziņiem."

Novēl nebaidīties. 12.klases audzinātāja Renāte Dobrovoļska pirms izlaiduma secināja, ka pārdomas ir skumīgas, kaut arī vienlaikus ir liels lepnums par saviem audzēkņiem: "Viņi man bija pirmā audzināmā klase. Pirms diviem gadiem, kad atnācu strādāt uz skolu, mani liktenis saveda kopā ar šiem brīnišķīgajiem jauniešiem. Patiešām jutos kā viņu draugs. Bēdīgi, ka vairs nebūs vidusskolas posma, jo arī pati šo skolu absolvēju – šajā skolā vairs nebūšu 12.klases audzinātāja." Skolotāja absolventus raksturoja kā ašus, jestrus, jautrus un nekad nenogurstošus jauniešus, kuri vienmēr ir gatavi iet un darīt: "Viņi vienmēr ir gatavi palīdzēt, turklāt ļoti gudri, jo vidējās atzīmes, mācību gadu beidzot, ir augstas. Renāte novēl nebaidīties kļūdīties, jo bez kļūdām mērķus nevar sasniegt: "Iesaku iet uz priekšu un nebaidīties – būs gan kalni, gan lejas, bet mērķus sasniegsiet!"

Vēlas palīdzēt cilvēkiem. Vidusskolas absolvents Mairis Bernis sprieda, ka 12 gadi aizritējuši nemanot: "Manu nākotni ietekmēja projekta darbs, tāpēc plānoju studēt universitātē, apgūstot sociālā darba nianses, lai palīdzētu cilvēkiem. Vēl jau jāsagaida eksāmenu rezultāti. Mūsu klase bija aktīva un radoša, piemēram, šogad viens no spilgtākajiem mirklītiem bija Žetonu vakara organizēšana, kurā arī pats iesaistījies."

Vecāku vārdā pateicas skolai. Valentina Sproģe lepojās ar meitu Samantu, kura šogad bija 13 atraktīvu absolventu vidū: "Ļoti žēl, ka dēls Sanijs Jānis Burecs, kurš nākamgad uzsāks mācības 9.klasē, nevarēs mācīties dzimtajā Rugāju vidusskolā. Tas ļoti apbēdina. Lēmumu pieņēmejiem būtu jāaizdomājas par to, ka bērniem ir labāk mācīties tuvāk mājām." Meitai viņa vēlēja atvērt pareizo lappusi. "Kāda tā būtu? Uz pareizo pusi, jo viņai visi ceļi ved uz mūziku," paskaidroja māmiņa. Savukārt skolas kolektīvam un klātesošajiem Valentina vēlēja veiksmi un radošumu.

Kas vairāk satraucas? Ainārs un Violeta Dokāni sprieda, ka uztraucas gan vecāki, gan viņu meita Madara, kura, pabeidzot vidusskolu, ir jaunu dzīves izaicinājumu priekšā: "Lēmums par skolas reorganizāciju ir pārsteidzīgs. Protams, iedzīvotāju paliek mazāk, tomēr risinājums bija jāmeklē." Vecāki zināja teikt, ka Madara, iespējams, studēs Jelgavā.

Priecē abos izlaidumos. Soliste Lauma Žigure klātesošos ar emocionālām dziesmām iepriecināja gan 9., gan 12.klašu izlaidumos.

Sirsnīgi sveiceni. Kā jebkurā izlaidumā, absolventus sveica gan tuvinieki, gan draugi. Jāpiebilst, ka 12.klases absolvents Raitis Kontovs (foto), saņemot draudzīgus rokasspiedienus, tika *apšaudīts* pat ar konfeti. Viņš plāno savu nākotni saistīt ar militāro nozari: "Ceru, ka tā arī tas paliks!"

Neslēpj savilņojumu. Rugāju vidusskolas direktores vietniece izglītības jomā Ilze Dobrovoļska (foto – no kreisās), uzrunājot klātesošos 12.klases izlaidumā, uzsvēra, ka jaušams īpašs savilņojums: "Arī milzīgs lepnums. Šķiet, pavisam nesen, skolotājas Astrīdas Circenes paspārnē izloloti, ieskrējāt lielajā skolā un nokļuvāt Anitas Stalidzānes gādīgajās rokās un viņas sirds siltumā. No jaukā un nebēdnīgā kolektīva vidusskolā izveidojās ļoti spēcīgs kodols, piepulcinot tikpat gudrus un aktīvus jauniešus no kaimiņu skolām, lai ar saviem sasniegumiem celtu mūsu skolas labo slavu. Tagad jūs stāvat uz lielā dzīves sliekšņa..." Rugāju apvienības pārvaldes vadītāja Sandra Kapteine (foto – vidū) piebilda, ka jaunieši savu stāstu savā grāmatā ar Rugāju vidusskolas, ar Rugāju pagasta vārdu ir ierakstījuši: "Manā skatījumā, ierakstījuši ļoti izcili, ar izcilām sekmēm. Lai sirds balss arī turpmāk rāda pareizos ceļus un virzienus."

Parakstās skolas Goda grāmatā. Kā pirmā Goda grāmatā parakstījās 12.klases absolvente Megija Bondare. Interesanti, ka klases audzinātāja katram absolventam bija sagatavojusi iedvesmojošus vārdus. Piemēram, Megijai – lai mērķtiecīgais gars un augstie sapņi ir lielākais dzinulis arī pēc skolas sola pamešanas.

Beidzot ir mamma. Rugāju vidusskolas direktore Iveta Arelkeviča (foto – no kreisās) 12.klases izlaidumā izbaudīja mammas statusu, atturoties no oficiālām uzrunām. "Dēls Dairis Stivriņš jāpalaiž lielajā pasaulē. Šai klasei mēs esam iedevuši ļoti, ļoti daudz – tik gudriem, tik talantīgiem, tik atvērtiem bērniem, manuprāt, dzīvē viss izdosies, kā iecerēts," nešaubās direktore. Taujāta, kādas pārdomas ir par skolas reorganizāciju, I.Arelkeviča uzsvēra, ka, viņasprāt, tas ir politisks lēmums: "Vietējai varai bija jāizšķiras, vai vēlas saglabāt vidusskolu. Tas pierādījās vēlākos lēmumos, piemēram, ka ģimnāzijas varēs pastāvēt ar 5 bērniem klasē, 10 bērniem vidusskolā. Citos novados vietējā kopiena spēja aizstāvēt savas vidusskolas. Rezultāts ir politiska nevēlēšanās to darīt. Mums būs jāmacās dzīvot bez vidusskolēniem, kaut arī vēl priekšā ir pārejas posms." Absolventiem viņa vēl nezaudēt apņēmību. Arī direktore kolēģe Gunta Spridzāne kā mamma, nevis pedagoģe, priecājās par dēla Oskara Orlova panākumiem, vēlot viņam kļūt par augstas klases programmētāju.

*Turpinājums 9.lpp.

*Sākums 8.lpp.

Paldies sveicējiem. 12.klases absolvente Samanta Sproģe sveicējiem veltīja skaņdarbu, to izpildot ar saksofonu. “Grūti aprakstīt vārdos, ko izjūtu. Kur būšu pēc 10 gadiem? Sevi redzu kā mūzikas pedagoģi. Iespējams, Balvos būs skolotāju

papildinājums,” prātoja Samanta. Tāpat viņa neslēpa, ka ir asa sāpe sirdī, jo atlikušās pēdējās divas klases, kurām ļauts pabeigt Rugāju vidusskolu.

Zālē ienāk devītie. Klases audzinātāja Lolita Krēbse pirms izlaiduma skumji secināja, ka viņu vairs neviens no šiem bērniem 1.septembrī nesveicinās: “Rugājieši ir sašutuši par deputātu pieņemto lēmumu, turklāt šobrīd daudzi skolēni vēl nav izlēmuši, kur turpinās mācīties. Tā kā izlaidumā vīrmos ziedu tēma, vēlu neaizmirst dzimtas saknes – lai drosme, pacietība un laimīgs ceļa vējš.” 9.klases absolvents Roberts Melnis, kurš zālē svinīgi ienāca kopā ar klases audzinātāju, atklāja, ka pienācis laiks atvadīties. Jautāts, vai turpinātu mācīties Rugāju vidusskolā, ja būtu tāda iespēja, jaunieši lakoniski atzina: “Noteikti.” Viņš plāno mācības turpināt jūrskolā Rīgā, lai kļūtu par kapteini.

Patriote. 12.klases absolvente Elīna Garā, spriežot par nākotni, solīja, ka savu dzīvi saistīs ar Latviju.

Ko darīt? Rugāju vidusskolas direktore Iveta Arelkeviča, uzrunājot 9.klases absolventus (foto), atzina, ka vēl īsti nevar saprast, ko darīt: “Parasti devītajai klasei mēs teicām: “Tiekamies 1.septembrī!” To vairs nevarēsīm teikt... Vērosim no attāluma, kā jums veicas.” Rugāju apvienības pārvaldes vadītāja Sandra Kapteine piekrita direktores teiktajam, ka sirdis ir smeldzīte: “Jums ir kritis tas fakts, ka pirmajā septembrī būsiet citās skolās. No sirds vēlu, lai jums sākas labs ceļojums nedaudz tālāk no vecāku mājām.”

Sevi salīdzina ar liliju. 9.klases absolvente Sintija Cepurniece neslēpa, ka ir satraukta un priecīga: “Žēl, ka jāatvadās no savas klases. Domāju, ka mācības turpināšu Valmieras Viestura vidusskolā. Nav jēgas fokusēties uz bēdīgajiem mirklīem.”

Neizpaliek bučas. Rēzija Ziemele, saņemot buču no brāļa dēla Marsela, sprieda, ka izlaidums būs viņas viena no mīļākajām dienām, kurā pakavēties atmiņās.

Bēdīga tēma. Meitas Gunītas Duļevskas tētis Valters pavēstīja, ka Rugāju vidusskolas reorganizācijas dēļ ir izvēles priekšā, kur meitai mācīties: “Tā ir bēdīga tēma. Viņa šajā skolā noteikti būtu palikusi. Tagad mums ir izšķiršanās brīdis, kad īsti nezinām, ko un kā darīt. Ir trīs varianti – Balvi, Valmiera vai Rēzekne. Reorganizējot un slēdzot skolas, mēs zaudēsim lielāko jauniešu daļu.”

Veldzējas atmiņā. Skolotāja Anita Stalidzāne neslēpa, ka ir lepna par saviem bijušajiem audzēkņiem: “Atcerieties, ka tikai stiprie neapstājas pie grūtībām, tikai spilgtas personības spēj piecelties, ja gadās pakļaut. To jums arī no sirds novēlu. Tāpat man prieks, ka jūsu klases audzinātāja Renāte bija manas pirmās audzināmās klases Rugājos audzēkne.”

Intervija

*Sākums 6.–7.lpp.

Nesen sadarbībā ar Agroresursu un ekonomikas institūtu piedalījāties projektā, kas bija veltīts lauksaimnieciskās ražošanas ietekmei uz lauku telpu. Kādas atziņas no tā guvāt?

– Vērojot attīstības tendences laukos, var secināt, ka notiek divu veidu procesi. Pašlaik aptuveni 7% lauku iedzīvotāju apsaimnieko 70% lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Principā notiek ražošanas resursu koncentrācija, kur zeme, protams, ir galvenais resurss, un tā nonākusi diezgan šauru aprindu rīcībā. Zemnieku saimniecību skaits sarūk, liela apjoma ražošana notiek apmēram 8 tūkstošos lielsaimniecību. Tomēr laukos ir daudz vairāk – vēl aptuveni 50 tūkstoši mazo saimniecību, kuru saražotais produkcijas apjoms nav tik iespaidīgs, bet bieži vien ir ekskluzīvas, arvien vairāk pieprasītas kvalitātes. Mazās un vidējās lauku saimniecības, kuras vienlaikus ir gan dzīvesvieta ģimenei, gan lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumi, uztur lauku ainavu un bioloģisko daudzveidību, saglabā laukus apdzīvotus, spēj piedāvāt gan tradicionālus amatnieku produktus, gan inovatīvus sociālos pakalpojumus, gan arī uzturēt dzīves vidi pievilcīgu tiem pilsētniekiem, kuri vēlas un var atļauties pārcelties uz dzīvi laukos vai vienkārši doties uz laukiem

atpūsties brīvdienās.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcija ir liela eksporta daļa. Bet ko Latvija eksportē? Vai dizaina mēbeles? Nē. Pārsvārā šķeldu un kokmateriālus, graudus – produktus ar zemu pievienoto vērtību. Izaudzētā pārstrāde augstas kvalitātes produktos atpaliek. Un kur problēma? Lielās saimniecības ar lieliem apgrozījumiem rūpīgi kalkule izdevumus, jo tām ir jārēķinās ar lieliem riskiem – nelabvēlīgiem dabas apstākļiem, cenu svārstībām pasaules tirgos un daudziem citiem potenciālajiem draudiem. Savukārt lielākās un vienkāršāk samazināmās izmaksas šajās saimniecībās veido darbaspēks, tādēļ lielās saimniecības objektīvi ir ieinteresētas iegādāties jaudīgu tehniku un samazināt darbinieku skaitu – likvidēt darbavietas, iekonomēt uz cilvēkkapitāla rēķina. Un sekas tam mēs joti labi redzam – samazinoties iedzīvotāju skaitam, sociālā infrastruktūra laukos sabrūk, jo tā veidojusies lielākam iedzīvotāju blīvumam un tās uzturēšanas izmaksas ir augstas. Vai tie ir divi alternatīvi lauku attīstības scenāriji, no kuriem drīkst izvēlēties tikai vienu? Vai arī starp šiem saimniecības un lauku dzīvesveida modeļiem ir iespējama vismaz mierīga līdzāspastāvēšana vai pat harmoniska savstarpēji papildinoša simbioze? Laiks rādis!

Fakti

● 2024. gadā valstī dzīvoja 69,7% pilsētu iedzīvotāju (1 miljons 294 tūkstoši) un 30,3 % (563 tūkstoši) lauku iedzīvotāju. Rīgas reģionā dzīvoja gandrīz puse (45,6%), savukārt pašā galvaspilsētā – 592 tūkstoši iedzīvotāju jeb 31,9% no visiem valsts iedzīvotājiem un 45,7% no pilsētu iedzīvotājiem.

● 2025. gadā valstī 69,8% bija pilsētu iedzīvotāji (1 miljons 288 tūkstoši) un 30,2 % (557 tūkstoši) lauku iedzīvotāji. Rīgas reģionā dzīvo gandrīz puse (46,0%) valsts iedzīvotāju. Savukārt pašā galvaspilsētā – 589 tūkstoši iedzīvotāju jeb 31,9% no visiem valsts iedzīvotājiem un 45,7% no pilsētu iedzīvotājiem.

*(Centrālās Statistikas pārvaldes dati)

Saruna ar novadnieci

Radoša personība ar psiholoģes diplomu

Aija Socka

“Šovasar plānoju apmeklēt dažādus mūzikas koncertus, bērnu tautas deju kolektīva jubilejas koncertu, satikties ar draugiem, radīt kaut ko skaistu un baudīt silto laiku pie dabas vai kustībā. Tā kā šovasar man jāmaina pase, tad pie reizes vēlos beidzot nomainīt savu vārdu, kopš bērnības to esmu vēlējusies, jo neizjūtu kā savu. Lai visiem skaista vasara, piepildiet savus sapņus un dzīvojiet šodien!” aicina novadniece ILVITA KUKURĀNE.

Ar ko īpaša un atmiņā paliekoša dzimtā puse?

– Pirmos dzīves gadus dzīvoju Rugājos, pēc vecāku šķiršanās abas ar mammu pārcēlāmies uz Lazdukalnu. Pēc tam gandrīz visas vasaras, skolas brīvlaikus, kā arī vidusskolas laiku pavadīju Rugājos. Īpaši tuva man ir tēta dzimtā māja Rugājos, kur dzīvoju lielu daļu savas bērnības, kad ciemojos pie vecmammās un radiem. Arī otrā māja, dziļi mežā – Zupānos, kur pavadījām dažas vasaras, man sirdī ir ļoti tuva. Visvairāk bērnībā man patika grāmatas, veci žurnāli, viss, kas saistīts ar papīru, uzrakstīto, varēju stundām ilgi pavadīt pie grāmatplauktiem vai māju bēniņos.

Ko iemācījusi un par ko sakāt paldies vecākiem?

– Vecākiem paldies par to, ka man deva dzīvību. Man bija smaga bērnība, esmu pārdzīvojusi, piedzīvojusi un redzējusi daudz. Līdz 18 gadiem dzīvoju divas dažādas dzīves, divās dažādās ģimenēs, kur visu laiku bija jāmacās pielāgoties pārmaiņām. Vislielāko paldies par manis audzināšanu varu teikt vecmammai Teklai, krustmātei Anitai un tēta brālim Vitālijam. Paldies arī mammas māsaī Ainaī un citiem, kuri iesaistījās, kuriem nebija vienalga par manu dzīvi un dzīvību. Visas manas labākās bērnības atmiņas un svētku svinēšana pārsvarā saistās ar tēta radiem. Viņi ielika manī stiprus pamatus ticībai, mēs gājām uz baznīcu, visi kopā strādājām, ganījām govīs, ravējām, bija siena un kartupeļu talkas, kopīga maizes cepšana... No mammas pārمانtota, man šķiet, kopš bērnības ir interese par mūziku, lieliska humora izjūta, radošums. Tētis ir tas, kurš mācīja braukt ar divriteni.

Kas spilgtāk palicis atmiņā no skolas gadiem?

– Visjaukākās atmiņas no skolas laikiem ir viss, kas saistīts ar mūziku. Piemēram, dziedāšana kori, piedalījās arī Bērnu un jauniešu dziesmu svētkos Mežaparka lielajā estrādē, – to atceroties, joprojām ir siltums sirdī, tas bija ļoti iespaidīgi, it sevišķi man kā mazam bērnam no laukiem. Lai gan biju kautrīga, pamatskolā aizgāju pie savas mūzikas skolotājas Reginas Čudarānes un izrādīju interesi dziedāt kā soliste. Man tas ļoti daudz nozīmēja, paldies skolotājai par toreiz ieguldīto laiku! Pateicoties viņai, man bija iespēja izmēģināt pieredzi dziedāt vienai. Paldies visiem skolotājiem, kuri mani redzēja talantus, ka nepaturēja savus labos vārdus pie sevis. Man tas ļoti daudz nozīmēja. Bērnībā patika arī rakstīt, lasīt grāmatas, dejot tautu dejas, piedalīties popielās, mazajās klasēs – vizuālās mākslas pulciņā pie Ivetas Usenieces. Viens no spilgtākajiem momentiem, vidusskolu beidzot, bija tas, ka man vienīgajai bija A limenis latviešu valodas eksāmenā, pat sveica direktors un lepojās ar maniem sasniegumiem.

Par ko sapņojāt kļūt bērnībā?

– Kad biju pavisam maziņa, sapņoju kļūt par dziedātāju vai skolotāju, savukārt pusaudžu gados radās interese par psiholoģiju, vēlējos izprast cilvēku uzvedību, manī bija ļoti daudz neatbildētu jautājumu. Pēc vidusskolas beigšanas devos uz Rīgu, vēlējos studēt psiholoģiju, bet nevarēju to atļauties, jo vecāki nevarēja atbalstīt finansiāli. Pirmā profesija, ko ieguvu, bija ceļojumu konsultants, kas tika izvēlēta nejauši, nekādas intereses man par to nebija. Mācību laikā izbaudīju priekšmetus, kas bija saistīti ar psiholoģiju. Gadiem ejot, tomēr interese par psiholoģiju nezuda, un 10 gadus vēlāk to sāku studēt. Ieguvu bakalaura grādu, pēc tam uzreiz iestājos arī psiholoģijas maģistra studijās studēt juridisko psiholoģiju. Studēju gandrīz divus gadus, bet smagas slimības dēļ studijas nācās pārtraukt.

Kāda ir darba pieredze? Kā aizrit ikdiena?

– Dzīvojot Rīgā, pirmos gadus strādāju par auklīti, – sāku strādāt agri, savienojot darbu ar mācībām. Brīžiem pat šķita, ka skolu nepabeigšu, jo nebija viegli to visu apvienot, bet izdevās. Kad sapratu, ka tomēr visu dzīvi kā auklīte nevēlos strādāt, sākās ilgā darba pieredze klientu apkalpošanā – sākumā avīzē “Diena”, abonēšanas centrā. Vēlāk pāris gadus nostrādāju vienā no lielākajiem zvanu centriem – “Transcom”, tad sekoja gandrīz 9 gadi uzņēmumā “Pica Lulū” piegādes daļā kā pasūtījumu koordinatore. Šobrīd jau gandrīz trīs gadus strādāju valsts uzņēmumā, klientu atbalsta daļā, esmu

Foto - no personīgā arhīva

Uz skatuves. Ilvitai ļoti patīk mūzika un koncerti, kā arī, ja ir iespēja, pašai kāpt uz skatuves. Dažreiz ar draugiem mēdz apmeklēt kādu mūzikas pasākumu vai padziedāt karaoki.

klientu atbalsta speciāliste. Darba pienākumos ir sniegt informāciju, risināt problēmsituācijas, rūpēties par pozitīvu klientu pieredzi. Kopumā klientu apkalpošanā nostrādāju gandrīz 18 gadus, saņēmu daudz apbalvojumu par savu darbu. Darbs ir smags, saucu to par savu pacietības treniņieri. Ir arī jaukās puses, piemēram, ir sanācis runāt ar ļoti daudziem Latvijā atpazīstamiem cilvēkiem – tie ir gan mūziķi, gan sportisti, gan citu profesiju pārstāvji. Kurjeri man pat ir paņēmuši klienta autogrāfu, piemēram, no Laura Reinika. Tā kā pēdējos gados strādāju attālināti no mājām, tad vismaz tas ir liels pluss, ka ilgāk var izgulēties un mājās ir mājīga atmosfēra, kas bieži vien palīdz tikt galā ar stresu. Šobrīd gan vēlos mainīt darbu veselības dēļ.

Galvaspilsētu par dzīvesvietu izvēlējaties apzināti?

– Uz Rīgu mācīties devos uzreiz pēc vidusskolas absolvēšanas, un tā bija apzināta izvēle, jo vēlējos dzīvot tieši Rīgā. Pagaidām vēl ne reizi neesmu domājusi atgriezties Latgalē. Rīga jau gandrīz 22 gadus ir manas mājas, tagad jau var teikt, ka lielāko savas dzīves daļu esmu dzīvojusi Rīgā. Latgale man vienmēr ir sirdī, jo tā ir daļa no manis, no manas identitātes, vienmēr priecājos būt dzimtajā pusē. Pēdējos gados tur esmu ļoti reti, bet ikreiz prieks satikt savējos.

Kā iejutāties galvaspilsētā? Vai saņēmt piezīmes par latgalisko akcentu izrunā?

– Rīgā iejutos diezgan ātri, pirmais laiks bija tāds neparasts, jo bija jāpierod pie trokšņa, daudz cilvēkiem. Ļoti spilgti atceros, kā pirmo reizi gāju viena uz veikalu, baidījos, vai varēšu atrast atpakaļ ceļu uz brālēna mājām. Bet viss izdevās! Rīgā dzīvoja mana bērnības draudzene Kristīna, kā arī māšica un brālēns, tāpēc nejutos viena un iejutos ātri.

Par manu latgaliešu akcentu pirmajos gados saņēmu pāris piezīmes, bet tas bija pārsvarā no puisiem, kuri gribēja mani pakaitināt. Klienti dažreiz jautā, vai esmu no Latgales, un tad ar prieku saku, ka jā, tas ir patīkami, viņi tā arī saka, ka atpazīst savējos pēc akcenta. Man pašai arī ir tāpat – uzreiz dzirdu, ka kāds ir no Balvu puses.

Kādus vaļaspriekus saucat par saviem?

– Brīvajos brīžos spēlēju ģitāru, dziedu, man ir radītas jau pāris savas dziesmas, plānoju tās ierakstīt studijā, lai varētu nodot plašākam klausītāju pulkam. Ļoti patīk adīt – adu gan mazulišu kombinezonus, bumbuljakas, cepures un daudz ko citu. Ar aizrautību fotogrāfēju, filmēju, esmu iegādājusies arī fotokameru, lai iemūžinātu skaistākos brīžus. Ar prieku lasu grāmatas, mājās ir sava bibliotēka ar lasāmvielu – pāris simti grāmatu. Jau kopš bērnības ļoti patīk rakstīt, ir tapuši daudzi dzejoļi, esmu iesākusi arī rakstīt grāmatu. Patīk zīmēt portretus, un, kad uznāk iedvesma, mēdzu kādu portretu uzdāvināt draugiem dzimšanas dienā.

Foto - no personīgā arhīva

Adijumi. Mazulišu kombinezons vai kāda pieaugušo jaciņa top apmēram viena līdz divu mēnešu laikā, jo novadniece darina rokdarbus brīvajos brīžos.

Foto - no personīgā arhīva

Glezna un adītā cepure. “Man patīk gleznot un rokdarbos ieadīt dažādus tekstus, piemēram, kā fane par godu mūsu slavenajam motobraucējam Matisam Karro uzadīju cepurīti. Adīšana ļoti palīdzēja arī sēru posmā, kad pēkšņi zaudēju tēti,” atklāj novadniece.

Foto - no personīgā arhīva

Ar mammas māsu. Ciemos pie mūziķes un mūspusē daudziem zināmās radošās personības Ainas Božas (no kreisās) Valmierā.

vai tu atceries vēl manu balsi?
vai tu vēlies dzirdēt –
kā es šodien skanu?
es vēlos uzdāvināt tev
savus nepateiktos vārdus
es sakrāšu drosmi,
es saņemšos tev nodziedāt
es būšu balss, kas
pārtrauks klusumu
mana dvēsele smaida –
ši ir mūsu nākamā nodaļa

es šodien dziedu, es šodien
redzu
es šodien jūtu citādāk –
ļauju sev mīlēt, svinēt un
smieties
es izvēlos dzīvot, es ļauju
sevi just.

šim stāstam melnraksta
vairs nav,
ir piedzimis jauns sākums.
tavus apskāvienus vēlos
saukt
par savām mājām.
es būšu balss, kas pārtrauks
klusumu
mana dvēsele smaida –
ši ir mūsu nākamā nodaļa

es šodien dziedu, es šodien
redzu
es šodien jūtu citādāk –
ļauju sev mīlēt, svinēt un
smieties
es izvēlos dzīvot, es ļauju
sevi just.

/I.Kukurāne/

Informē “Latvijas Valsts ceļi”

Remontdarbi Latvijā notiek 42 valsts ceļu posmos

Valsts autoceļu tīklā būvdarbi notiek 42 posmos. Pie intensīvas satiksmes remontdarbu vietās jāreķinās ar palēninātu satiksmi. Par to informē VSIA “Latvijas Valsts ceļi”.

“Latvijas Valsts ceļi” aicina autovadītājus ievērot satiksmes organizāciju, jo ceļu satiksmes negadījumi var bloķēt satiksmi un radīt vēl lielāku kavēšanos. Visi aktuālie satiksmes ierobežojumi valsts autoceļu tīklā ir atzīmēti kartē [lvceli.lv/#kartes](#).

- Lielākie satiksmes ierobežojumi uz valsts galvenajiem autoceļiem:
- uz Daugavpils šosejas (A6):
 - no Gosporiem līdz Nīcgalei divi luksoforu posmi, ātruma ierobežojums – 50 un 70 km/h, paredzamais remontposma šķērsošanas laiks – 40 minūtes;
 - no Kalniškiem līdz Lūbastei ātruma ierobežojums – 50 un 70 km/h, šķērsošanas laiks – 20 minūtes;
 - Daugavpils apvedceļa mezglā un posmā līdz Sventei – divi luksoforu posmi, šķērsošanas laiks – 30 minūtes;
 - uz Bauskas šosejas (A7) pie ievada Rīgā notiek Dienvidu tilta 4. kārtas būvdarbi, kā arī tiek izbūvēts gājēju un velosipēdistu infrastruktūras savienojums starp Ķekavu un Rīgu. Satiksme notiek pa vienu joslu katrā virzienā. Intensīvas satiksmes laikā iespējami sastrēgumi.

- Lielākie satiksmes ierobežojumi uz valsts reģionālajiem autoceļiem:**
- autoceļš Gulbene – Balvi – Viļaka – Krievijas robeža (Vientuļi) (P35) no Litenes līdz Balviem – lielākais sešos posmos, satiksmi regulē ar luksoforiem vai satiksmes regulētāju palīdzību. Ātruma ierobežojums – 50 un 70 km/h, paredzamais šķērsošanas laiks – 45 minūtes;
 - autoceļš Bauska – Aizkraukle (P87) no Ozolaines līdz Bārbelei – seši luksoforu posmi, ātruma ierobežojums – 30 – 60 km/h. Posms pie Ozolaines ir slēgts tranzīta satiksmei, tai nodrošināts lokāls apbraucamais ceļš. Paredzamais remontposma šķērsošanas laiks – 40 minūtes;
 - autoceļš Ilmāja – Priekule – Lietuvas robeža (Plūdoņi) (P114) no Priekules līdz Lietuvas

- robežai – trīs luksoforu posmi. Ātruma ierobežojums – 50 km/h. Paredzamais remontposma šķērsošanas laiks – 25 minūtes;
- autoceļš Valdgaile – Roja (P126) no Valdemārpils līdz Rudei – deviņi luksoforu posmi. Ātruma ierobežojums – 50 km/h, šķērsošanas laiks – 20 līdz 40 minūtes;
 - autoceļa Tukums – Ķesterciems – Mērsrags – Kolka (P131) posmā no Tukuma līdz Ķesterciemam satiksmi regulē ar luksoforiem. Ātruma ierobežojums – 50 un 70 km/h, paredzamais remontposma šķērsošanas laiks – aptuveni pusstunda.
- Lai iegūtu vai nodotu informāciju par notiekošo uz valsts autoceļiem, “Latvijas Valsts ceļi” aicina zvanīt uz diennakts informatīvo bezmaksas tālruni 800055555.

Informē Dabas aizsardzības pārvalde

Satiekot lāci pilsētvidē, jā saglabā miers un jāievēro distance

Lācis pilsētā visbiežāk nonāk, klejotot vai meklējot barību, nevis agresijas vadīts vai vēloties uzbrukt cilvēkiem. Dabas aizsardzības pārvalde atgādina, ka situācijās, kad lācis vai kāds cits liels savvaļas dzīvnieks ir nonācis pilsētvidē, primāri ir jā sazinās ar vietējo pašvaldību un Dabas aizsardzības pārvaldi, ļaujot speciālistiem koordinēt situāciju un izvadīt dzīvnieku no pilsētas ātrāk.

Šādā situācijā iedzīvotājiem būtiski ir saglabāt mieru, pašiem palikt drošībā un netuvoties, ziņot atbildīgajām iestādēm un neradīt dzīvniekam papildu stresu, piemēram, provocējot – dzenājot to ar automašīnu, skaļi signalizējot, biedējot ar suņiem, skrienot pakāļ vai aizšķērsojot tam ceļu. Tieši mazāks stress palielina iespēju, ka savvaļas dzīvnieks tuvākajā laikā pats pametīs apdzīvoto vietu.

“Latvijā šobrīd lielāko apdraudējumu nerada lāči, bet gan cilvēku rīcība, sastopoties ar lāci. To spilgti ilustrē situācija Jēkabpilī, kur dienas gaišajā laikā pilsētvidē ieklīda lācis. Cilvēki primāri nevis informēja pašvaldību, bet dzenāja lāci ar automašīnām, skrēja pat pakāļ un filmēja, tādējādi radot lācim paaugstinātu stresu un bīstamas situācijas, jo stresa apstākļos lācis var uzbrukt,” uzsver pārvaldes Dabas aizsardzības departamenta direktore Gita Strode. Viņa skaidro, ka, lāču skaitam pieaugot, situācijas, kad nejauši kāds dzīvnieks iekļūst pilsētās, var kļūt biežākas, tāpēc aicina domāt par pašu preventīvām darbībām. Daļēji pieradinātu dzīvnieku palaišana savvaļā, brīvi pieejami pārtikas atkritumi vai mājdzīvnieku barība ir daži no biežākajiem iemesliem, kādēļ savvaļas dzīvnieki – eži, lapsas un pat lāči – var uzturēties apdzīvotās vietās. Ja savvaļas dzīvniekiem tiks liegta brīvi pieejama pārtika, tie meklēs citas barošanās vietas.

Lāči Latvijā pilsētvidē nav bieži redzēti. To ienākšanai pilsētā var būt vairāki iemesli. Pirmkārt, pavasaros iepriekšējā gadā

dzimušie un jau paaugušies lācēni atdalās no mātes un, klejotot lielos attālumos, izvēlas savu teritoriju. Otrkārt, pilsētvidē ir brīvi pieejama barība – mājdzīvnieku barība, nenoslēgtas atkritumu urnas, komposts, augļu koki, medību tuvatavas vai bišu dravas vilina savvaļas zvērus pārvietoties tuvāk cilvēkiem, kur ir brīvi pieejami pārtikas krājumi. Treškārt, lācis, šķērsojot nepazīstamas teritorijas, var nejauši nonākt apdzīvotā vietā un apjukt. Visbeidzot var gadīties arī, ka lācis pilsētu tikai šķērso, lai nonāktu izplānotajā galapunktā, nevis ir ienācis pilsētvidē ar mērķi te palikt.

Eiropas pieredze liecina, ka problēmu parasti rada konkrēti indivīdi vai noteiktas teritorijas, nevis visa populācija. Rumānijā, Slovākijā un Polijā dzīvo ievērojama lāču populācija, un šīs valstis aicina sekot viņu piemēram un efektīvāk strādāt ar problemātisko indivīdu pārvaldību un profilaksi, īstenojot atkritumu pieejamības mazināšanu, biškopības aizsardzību un ātru reaģēšanu konkrētos gadījumos.

Vienlaikus jāuzsver, ka sugu klātbūtne dabā un pilsētvidē pati par sevi nav uzskatāma par tiešu apdraudējumu cilvēku drošībai. Tomēr situācijas, kurās konstatējams tiešs un tūlītējs apdraudējums cilvēka veselībai un/vai dzīvībai, tiek vērtētas atsevišķi un paredz iespēju pārvaldei nekavējoties rīkoties un problemātiskos dzīvniekus likvidēt. Par šādiem gadījumiem ikviens tiek aicināts ziņot pārvaldei, rakstot uz pasts@daba.gov.lv.

Brūnais lācis *Ursus arctos* ir lielākais no Latvijas plēsējiem. Lāču mātītes svars var sasniegt 150 kg, bet lāču tēviņu svars – 300 kg. Tā dzīves ilgums var pārsniegt pat 30 gadu un tam nav dabisko ienaidnieku. Lāči ir tipiski lielu mežu masīvu apdzīvotāji. Jauktu koku mežu zonā priekšroku dod lielāku un vecāku skuju koku un dažādu jauktu koku mežu biotopiem, kas robežojas ar aizaugušiem izcirtumiem, deguma vietām, purviem un ūdenstilpēm. Ziemas guļas mīgas lācis iekārto dabiskās slēptuvēs, pēc iespējas sausākās vietās un ūdens tuvumā.

Ikdienā lācis nav agresīvs un lielākoties izvairās no sastapšanās ar cilvēku. Cilvēkam bīstams lācis var kļūt, ja ir pāragri iztraucēts no ziemas guļas, pārsteigts nesagatavots, tam nav atkāpšanās ceļa, tas ir ievainots, kā arī lāču mātītes ar mazuliem.

Šobrīd pasaulē ir aptuveni 200 000 brūno lāču. Lielākās populācijas sastopamas Krievijā, Amerikas Savienotajās Valstīs, Kanādā un Rumānijā. Daudzās Eiropas un pasaules valstīs brūnie lāči ir izzuduši, tomēr pakāpeniski tie šajās teritorijās sāk atgriezties.

Ilze Reinika, Dabas aizsardzības pārvaldes
Komunikācijas un dizaina nodaļas vadītāja

Īsumā

Piesaki “Latvijas Lepnums 2026” kandidātus

Izcelsim viens otra labos darbus – piesaki “Latvijas Lepnums 2026” kandidātus

Ikviens valsts iedzīvotājs tiek aicināts dalīties ar stāstiem par cilvēkiem, kuru labie darbi ir pelnījuši uzmirdzēt “Latvijas Lepnums” svinīgajā ceremonijā, kas ik gadu norisinās Latvijas Republikas proklamēšanas dienā 18.novembri. Kandidātus apbalvojumam var pieteikt līdz pat 7.jūlijam.

Šogad jau 23. reizi mediju grupas “TV3 Group Latvija” projekts “Latvijas Lepnums” godinās līdzcilvēkus, kuri ar savu darbu, rīcību un attieksmi padara Latviju labāku. Gadu gaitā apbalvoti drosmīgi glābēji, iedvesmojoši skolotāji, mērķtiecīgi jaunieši, sirsnīgas ģimenes un citi cilvēki, kuri spēj iedvesmot un vairo pozitīvas pārmaiņas. “Iedvesmojoši stāsti ir tepat blakus – ģimenēs, darbavietās, pilsētās un mazajos ikdienas brīžos. To mums ik gadu atgādina “Latvijas Lepnums” laureāti. Šie stāsti iedrošina būt labākiem, izpalīdzīgākiem un atbildīgākiem. Mēs vēlamies tos izcelt un kopā lepoties ar cilvēkiem, kuri ienes vairāk gaismas mūsu sabiedrībā. Ar prieku un nepacietību gaidām ikvienu pieteikumu,” aicina “TV3 Group Latvija” vadītāja Ginta Salmane.

Balva “Latvijas Lepnums” ik gadu tiek piešķirta dažādās kategorijās, lai uzsvērtu labo darbu daudzveidību un nozīmīgumu ikdienā. Pagājušā gada laureāti tika godināti kategorijās “Ģimene”, “Jauniets”, “Novadnieks”, “Vairāk nekā prasa pienākums”, “Iedvesmotājs”, “Sirds darbs”, “Cilvēks cilvēkam”, “Mūžīgais dzinējs”, “Glābējs” un “Sargeņģelis”.

Lepojies ar saviem līdzcilvēkiem – piesaki viņus balvai “Latvijas Lepnums”!

Latvijas bankas ekonomistu viedoklis

Kliedējot mītus: cik liels ir vidējais pensiju 2. līmeņa uzkrājums?

Šis gads Latvijā iezīmējies ar plašām diskusijām, vai un kā rīkoties ar iedzīvotāju uzkrājumiem valsts fondētajā pensiju shēmā jeb pensiju 2.līmenī. Šo jautājumu nozīme mērāma miljardos eiro – 2026.gada maijā kopējais uzkrājumu apjoms 2. līmenī pārsniedza 10,4 miljardus eiro. Reti kurš cits jautājums Latvijā var līdzināties šādam finansiālajam mērogam. Tāpēc iedzīvotāju interese par šo līdzekļu pārvaldību ir likumsakarīga.

Taču, lai diskusijas būtu jēgpilnas un politiskie lēmumi – kvalitatīvi, būtisks priekšnoteikums ir uzticamu datu pieejamība un precīza izpratne par esošo situāciju. Viens no jautājumiem, kurā joprojām trūkst skaidrības, ir šķietami vienkāršs: **cik liels patiesībā ir vidējais pensiju 2. līmeņa uzkrājums Latvijā?**

Lai uz šo jautājumu atbildētu, izmantojām Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) datus par pensiju 2. līmeņa dalībniekiem un viņu uzkrājumiem. Saskaņā ar šiem datiem 2026.gada sākumā aktīvs uzkrājums pensiju 2. līmenī Latvijā bija vairāk nekā 1,3 miljoniem cilvēku, bet vidējais uzkrājums sasniedza 7568 eiro.

Šī summa var šķist pārsteidzoši neliela un pirmajā brīdī pat likt apšaubīt pensiju 2. līmeņa finansiālo jēgu. Tomēr šāds secinājums būtu pārsteidzīgs. Būtiski ņemt vērā, ka aktīvs pensiju 2. līmeņa uzkrājums ir ievērojami vairāk cilvēkiem nekā Latvijā pašlaik nodarbināto skaits. Tas nozīmē, ka statistikā līdzās šobrīd strādājošajiem parādās arī teju 435 tūkstoši cilvēku, kuri vairs neveic iemaksas. Kas ir šie “papildu” dalībnieki? Tie ir visi, kuri kopš 2001.gada ir strādājuši Latvijā un veikuši iemaksas pensiju 2. līmenī kaut vai vienu mēnesi, bet šobrīd Latvijā sociālās iemaksas neveic un arī pensiju nesaņem. To vidū ir gan citu valstu pilsoņi, gan Latvijas iedzīvotāji, kuri devušies strādāt uz ārzemēm, kā arī citi cilvēki ar Latvijā pārtrauktu darba stažu.

Šim ir būtiska ietekme arī uz vidējā uzkrājuma rādītāju. Piemēram, vairāk nekā 86 tūkstoši cilvēku jeb 7% no visiem pensiju 2. līmeņa dalībniekiem iemaksas ir veikuši mazāk nekā vienu gadu. Tas nozīmē, ka liela daļa uzkrājumu ir ļoti nelieli un tie velk uz leju vidējo rādītāju. Ierobežojot cilvēku loku tikai uz tiem, kuri veikuši iemaksas 2025.gadā, vidējā uzkrājuma summa ir jau mazliet lielāka – 10 686 eiro.

Līdzīgi, rēķinot vidējo uzkrājumu, diez vai ir korekti ņemt vērā tos cilvēkus, kuri vēl tikai atrodas savas

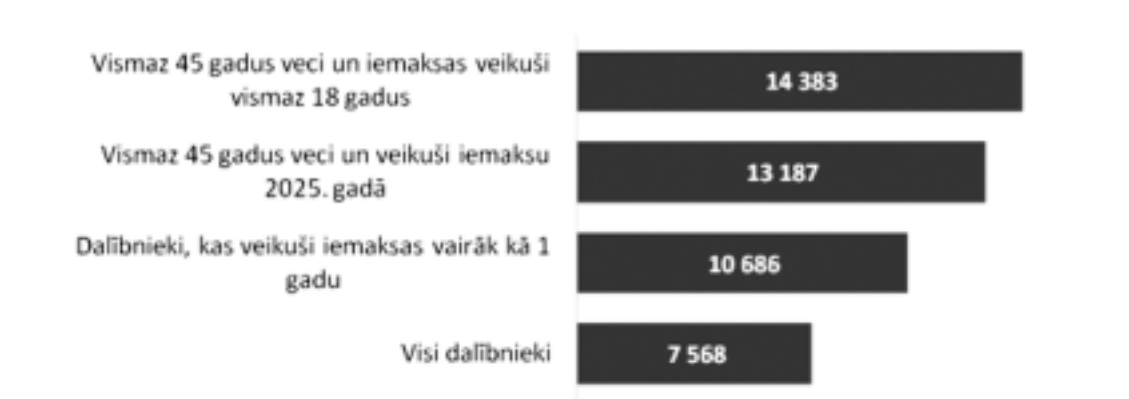
karjeras sākumā. Nav pārsteidzoši, ka, piemēram, 25 gadus vecam cilvēkam, kurš darba gaitas uzsācis salīdzinoši nesen, uzkrājums pensiju 2. līmenī ir zems. Tāpēc jēgpilnāk ir skatīties uz krietni šaurāku iedzīvotāju grupu. Raugoties tikai uz tiem, kuri ir vismaz 45 gadus veci un 2025.gadā aktīvi veica iemaksas pensiju 2. līmenī, vidējais uzkrājums pieaug līdz 13 187 eiro.

Protams, arī šajā grupā ne visi ir uzskatāmi par pilnvērtīgiem sistēmas dalībniekiem. Tajā joprojām ietilpst cilvēki, kuri, neskatoties uz savu vecumu, iemaksas pensiju 2. līmenī veikuši tikai salīdzinoši īsu laiku, piemēram, bēgļi no Ukrainas. Precīzāk būtu koncentrēties uz tiem Latvijas iedzīvotājiem, kuri uzkrājumus ir veikuši ilgstoši. Piemēram, uz cilvēkiem, kuriem ir vismaz 45 gadi un kuri iemaksas pensiju 2. līmenī ir veikuši vismaz 18 gadus.¹ Šādā gadījumā vidējais uzkrājums jau sasniedz 14 383 eiro.

Tomēr arī šis rādītājs pilnībā neatspoguļo uzkrājumu, ar kādu cilvēks dodas pensijā, – galu galā 45 gadus vecam cilvēkam iemaksas var tikt veiktas vēl vismaz divas desmitgades. Aplēst, kāds būtu uzkrājums brīdī pirms pensionēšanās, var divos veidos. Šķietami loģiski būtu skatīties uz iedzīvotājiem, kuri pašlaik ir pirmspensijas vecumā. Ja raugāties uz cilvēkiem vecumā no 63 līdz 64 gadiem, kuri iemaksas pensiju 2. līmenī veikuši vismaz 20 gadus, vidējais uzkrājums sasniedz 12 561 eiro. Šeit gan būtiski ņemt vērā vēl kādu niansi. Liela daļa šodienas pirmspensijas vecuma iedzīvotāju savas darba gaitas uzsāka vēl pirms pensiju 2. līmeņa izveides, tādēļ karjeras sākumposmā uzkrājumu neveidoja. Tas nozīmē, ka viņu uzkrātais 2. līmeņa kapitāls, visticamāk, ir mazāks, nekā tas būs nākotnes pensionāriem, kuri iemaksas veic jau no pirmās darba dienas.

Tāpēc otra pieeja ir raudzīties uz šodienas 45 gadus vecajiem iemaksu veicējiem un novērtēt, kāds varētu būt viņu uzkrājums, ja iemaksas turpinātos vēl aptuveni 20 gadus. Pat pie visai konservatīviem pieņēmumiem, ka ieguldījumu atdeve šajā periodā vidēji būs robežās no 2 līdz 5% gadā, aplēses rāda, ka, sasniedzot 65 gadu vecumu, šo cilvēku vidējais uzkrājums varētu sasniegt 59,2 līdz 88,6 tūkstošus eiro. Pirmajā brīdī šāda summa var šķist pārsteidzoši liela. Taču tieši tā strādā saliktie procenti: ceļš līdz pirmajiem 10 tūkstošiem eiro bieži vien ir ilgāks nekā no 10 līdz 50 tūkstošiem.²

Vidējais pensiju 2. līmeņa uzkrājumu apmērs dažādās iemaksu veicēju grupās 2025.gadā (eiro)

Avots: Autoru aprēķins, izmantojot VSAA datus.

Līdz ar to, runājot un diskutējot par vidējo pensiju 2. līmeņa uzkrājuma apmēru Latvijā, jāspēj nodalīt cilvēkus, kuri ir pilnvērtīgi sistēmas dalībnieki, no tiem, kuri sistēmā nonākuši tikai uz īsu laika sprīdi. 59,2 līdz 88,6 tūkstošus eiro liels uzkrājums pensiju 2. līmenī nākotnē nozīmē ik mēnesi pensijā saņemt papildus 247 līdz 369 eiro, un tā nebūt nav maza summa. Turklāt ar potenciālu augt.

¹ Pensiju 2. līmenis savu darbību sāka 2001. gadā, tāpēc maksimālais dalības ilgums uz 2025. gadu ir 24 gadi.

² Tiek izdarīts pieņēmums, ka vidējais iemaksu apjoms aug ar 5% gadā un ienesīgums ir 2 līdz 5% gadā.

KĀRLIS VILERTS, MARKUSS BERČĪTIS, Latvijas Bankas ekonomisti

Apsveikums

Aiziet gadi, un dienas tos mūžībā aiznes,
Pie jaunības kalniem un ezeriem atpūsties liedz.
Bet vienmēr lai ziedos dūc skaistākās atmiņu bites,
Un gadu gājums dod stiprumu dienām arvien.

Mīļi sveicam **Lidiju Kravali** 90 gadu jubilejā!
Vēlam veselību un Dieva svētību turpmākajiem dzīves gadiem!

Aina, Marija, Tekla, Terēzija, Valentīna, Biruta,
Ludvigs, Līvija, Ārija, Rūdolfs

Pērk

MEŽUSILI
SIA “Mežusili” pērk meža
īpašumus, cirsma, izcirstus
meža īpašumus (3000 eiro/ha).
Tālr. 28282021.

IEPĒRK MAJLOPUS
-AUGSTAS CENAS
-SAMAKSA TŪLĪTĒJA
-ELEKTRONISKIE SVARI
tel. 27777733
www.galasparstrade.lv

**Z.s “Strautiņi”
iepērk mājlopus.**
Samaksa tūlītēja. Labas cenas.
Tālr. 29411033.

Pērk mežu, lauksaimniecības
zemi. Tālr. 29386009.

Dažādi

Zāles un krūmu pļaušana ar
trimmeriem un citām pļaujmašīnām.
Tālr. 29165808.

No akas līdz mājām ierok
ūdensvadus, pieslēdz un izvada
kanalizāciju. Pieved smilti, granti,
šķembas, melnzemi.
Tālr. 25685918.

Zāles pļaušana ar trimmeriem.
Tālr. 22044458.

Pārdod

Skaldīta malka. Cena
37 EUR/berkubā. Piegādes apjoms
līdz 7 berkubiem. Ir sausā. Ir
maisos. Tālr. 25543700.

Pārdod visa veida nomales, malku
un zāgmateriālus. Tālr. 25609841.

Pārdod lapu koku malku.
Tālr. 25420111.

Pārdod kārtīgi krāmētu, skaldītu
malku. Tālr. 25442582.

Pārdod sivēnus. Tālr. 26356133.

Z/S “Uzgava” pārdod lopbarības
kartupeļus, auzas.
Tālr. 29432655.

Pārdod garāžu Balvos, Ezera ielā.
Tālr. 26464408.

Līdzjūtības

Noriet saule vakarā,
Sidrabiņu sijādama;
Aiziet dusēt māmuliņa
Baltā smilšu kalniņā. (Latv.t.dz.)
Izsakām līdzjūtību **Andrim, Aijai
Iksteniem, MĀTEI** aizejot mūžībā.
Folkloras kopa “Saivenis”

Zemu, zemu jau saulīte,
Ar rociņu nesasniegt;
Tālu, tālu jau māmiņa,
Ar vārdu nesasaukt.
Klusa un patiesa līdzjūtība **Andrim
Ikstenam un visiem tuviniekiem,**
māti, vīramāti, vecmāmiņu,
vecvecmāmiņu
MARCIJANNU IKSTENU smilšu
kalniņā pavadot.
Anastasija

levu ziedi nobirst klusi,
Māmulīte aizmigusī.
Baltā smilšu palagā,
Savu dzīvi satinusi. (N.Dzirkale)
Izsakām līdzjūtību **Andra Ikstena
ģimenei,** pavadot **MĀTI,
VĪRAMĀTI, VECMĀMIŅU,
VECVECMAĪMIŅU** kapu kalniņā.
Bitaiņi

Aiztecēja mans mūžiņis
Kā dzīparu kamoliņš;
Te satīnu savas dienas,
Ij baltās, nebartās. (Latv.t.dz.)
Izsakām patiesu līdzjūtību **visiem
tuviniekiem,** pavadot
ALĪDU LOČMELI mūžības ceļā.
Tilžas pagasta etnogrāfiskais
ansamblis “Sagša”, Irēna Laupace

Manis nav, es jau mākoņos brienu,
Lai kā lietus izlītu es,
Nedalot vairākās pasaulēs bijušo,
To, kas ir tagad, un to, ko rītdiena
meklēš
Sirds pukstos, kas nepārnāks vairs.
Mūsu klusa un patiesa līdzjūtība
māmiņai **Annai Aleksānei un
tuviniekiem, DĒLU** mūžībā
aizvadot.
Klasesbiedri

Tā aiziet mūsu mīļie,
Aiziet no ikdienas rūpēm,
Aiziet mierā un klusumā prom,
Paliek vien dvēseles gaisma...
Izsakām visdziļāko līdzjūtību **Annai
Aleksānei,** dēlu **VALTERU** mūžīgā
mierā pavadot.
Astrīda, Svetlana, Nadežda, Ira,
Valda, Marta, Veniamins

Cik grūti ticēt, ka nekad vairs dzīvē
Mums neiznāks ar tevi parunāt,
Un tavu smaidu – vienkāšu un
siltu –
Mums vajadzēs tik sirdis saglabāt.
(G.Selga)
Klusa un patiesa līdzjūtība **māmiņai
Annai,** dēlu **VALTERU** pēkšņi
zaudējot.
Draugi Iveta, Anrijs Buzijani

aduguns
IZNĀK OTRDIENĀS, PIEKTDIENĀS
IZDEVĒJS
SIA “BALVU VADUGUNS”
Nodokļu maksātāju apliecības Nr.
LV43203002982

Indekss
3004

REDAKCIJAS ADRESE
TEĀTRA IELĀ 8
BALVOS, LV-4501
NORĒĶINU KONTS

A.S. SEB BANKA
Nr. LV21UNLA0024000467345,
kods UNLALV2X
Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.
Par faktu, skaitļu pareizību, kā arī par sludinājumu tekstiem
atbild to autors.

**REKLĀMA,
SLUDINĀJUMI**

D.Dimitrijeva
T. 64507018
26161959

REDAKTORS **E.GABRANOVŠ** – T. 29360850
ŽURNĀLISTI: **S.KARAVOIČIKA** – T. 26707934;
A.SOCKA – T. 29378903; **I.TUŠINSKA** – T. 27145837;
A.LOČMELIS – T. 26665086. KOREKTORE – **S.GUGĀNE**
GRĀMATVEDE **S.BĒRZIŅA** – T. 25908200
ŠOFERIS **A.KIRSANOVŠ** – T. 27870730
Tālrunis-autoatbildētājs – **64520961**

e-pasts: **vaduguns@apollo.lv**
mājaslapa: vaduguns.lv

Datorsalikums-
SIA “Balvu Vaduguns”,
R.KACĒNS
Iespīests SIA
“Poligrāfijas grupa
Mūkusalā”, Rīgā,
Mūkusalas 15A
Tirāža – 1775